

Grau en Dret
Treball de fi de Grau (21067/22747)
Curs acadèmic 2022-2023

**GUIA PER A LA GESTIÓ PÚBLICA DE L'AIGUA
ALS CONSELLS COMARCALS DE CATALUNYA
EL CAS DEL CONSELL COMARCAL D'OSONA**

Gerard Serrat Panadero
NIA 230349

Tutor del treball:
Josep Ramon Barberà i Gomis

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

DECLARACIÓ D'AUTORIA I ORIGINALITAT

Jo, Gerard Serrat Panadero, certifico que el present treball no ha estat presentat per a l'avaluació de cap altra assignatura, ja sigui en part o en la seva totalitat. Certifico també que el seu contingut és original i que en soc l'únic autor, no incloent cap material anteriorment publicat o escrit per altres persones llevat d'aquells casos indicats al llarg del text.

Com a autor/a de la memòria original d'aquest Treball Fi de Grau autoritzo la UPF a dipositar-la i publicar-la a l'e-Repository: Repositori Digital de la UPF, <http://repositori.upf.edu>, o en qualsevol altra plataforma digital creada per o participada per la Universitat, d'accés obert per Internet. Aquesta autorització té caràcter indefinit, gratuït i no exclusiu, és a dir, soc lliure de publicar-la en qualsevol altre lloc.

Gerard Serrat Panadero
Barcelona, 29 de maig de 2023

A la meva mare

Resum

L'aigua és un recurs limitat. La seva gestió, en el moment de la confecció del present treball, està sota debat. Socialment hi ha una preocupació per saber com es gestiona aquest bé. Jurídicament, la qüestió també ha plantejat discussions doctrinals per determinar si és millor una gestió directa o indirecta, com la llei preveu. El present treball tracta de donar una resposta a aquesta problemàtica plantejant la possibilitat i la premissa que des dels Consells Comarcals de Catalunya, prèvia delegació competencial dels municipis, es pugui dur a terme una gestió integral de l'aigua de forma directa i que dita gestió pugui millorar l'eficiència econòmica i administrativa de la prestació del servei. Les conclusions verifiquen que la construcció jurídica proposada és possible i legal i que l'eficiència també pot ser millorada mitjançant aquest mecanisme.

Índex

BLOC I: INTRODUCCIÓ I CONTEXT	3
1. Introducció	3
1.1. Justificació jurídica del treball i objectius específics de la recerca.	5
2. Context	8
2.1. Context social i polític.....	8
2.2. Context econòmic	12
BLOC II: CONSTRUCCIÓ JURÍDICA DEL SUPÒSIT	15
3. Els Consells Comarcals: el cas del Consell Comarcal d'Osona.....	15
4. Anàlisi jurídic.....	16
4.1. Introducció.....	16
4.2. Breu referència al dret de la Unió Europea	18
4.3. Marc competencial	19
4.4. La gestió local de l'aigua.....	20
4.5. Sobre la forma de la delegació de competències dels Ajuntaments als Consells Comarcals.	21
4.6. Sobre el conveni de delegació de competències.....	23
4.7. Sobre el contingut del conveni de delegació de competències.....	26
4.8. Procés d'aprovació del conveni.....	27
4.9. Sobre l'execució del conveni i les diverses formes de gestió disponibles	30
4.10. Especial referència a la forma de gestió	31
5. Guia per a la gestió pública de l'aigua	32
6. Conclusions	34
7. Bibliografia.....	37

BLOC I: INTRODUCCIÓ I CONTEXT

1. Introducció

És l'aigua la que fa la ciutat.

Plini el Vell¹

Sense aigua no viuríem. I aquest és un fet amb prou transcendència biològica per entendre que hem de conèixer-la millor i també la seva gestió. L'aigua és central a la vida humana, hi incideix des del punt de vista de la salut, dels drets humans o l'educació: amb major o menor afectació, implica tots els àmbits de la vida diària. Cent anys enrere amb ara, el consum d'aigua mundial s'ha multiplicat per sis². Actualment, en el transcurs de redacció d'aquest treball, Catalunya, com gairebé tota la resta de l'estat espanyol, es veu endinsada en estat de sequera en el qual el govern adopta mesures per fer-hi front³. Les reserves d'aigua a nivell català el dia 4 d'abril de 2023 eren aproximadament al 27%⁴ i probablement, la tendència empitjorarà si no plou. Com Marc Sanjuán indica⁵ *“Tot i ser un recurs renovable, (...)l'aigua no es pot considerar un recurs il·limitat, ja que és finit i una mala gestió el pot fer no aprofitable”*.

De la mateixa manera que sense l'aigua no es pot viure, també és cert que obrir l'aixeta suposa un gest polític per part del ciutadà. És innegable que per la majoria de ciutadans i ciutadanes de Catalunya, el fet d'obrir l'aixeta i que en rafi aigua ja es suposa com a segur. Però res més lluny de la realitat. Aquesta suposició és un dels principals problemes en la gestió de l'aigua, segurament: fan que donem per fet un recurs que és escàs^{6 7} i ens en fan tenir una visió

¹ ([Traducció de l'anglès] Pliny the Elder, 1855)

² (World Bank, 2004)

³ Vegi's l'exposició de motius i la part dispositiva del DECRET LLEI 1/2023, de 28 de febrer, pel qual s'estableixen mesures extraordinàries i urgents per fer front a la situació de sequera excepcional en l'àmbit del districte de conca fluvial de Catalunya.

⁴ *Estat de les reserves d'aigua als embassaments*. (s/d). El portal de la sequera. Recuperat el 3 d'abril de 2023, de <https://sequera.gencat.cat/ca/estat-actual/estat-de-les-reserves-daigua-als-embassaments/>

⁵ (Sanjuán, 2005, p. 34)

⁶ *“La crisi hidràulica s'accentua mundialment i les previsions futures amb es actuals tendències son estremidores. Tanmateix, es tracta d'una crisi de governabilitat, i no pas tècnica o natural, car s'ha malbaratat el recurs amb polítiques que l'han degradat i que han potenciat el consum desmesurat”* (Sanjuán, 2005, p. 27)

⁷ *“Fresh water is also a finite resource. Despite being the most widely occurring substance on the world's Surface, fresh water amounts to les tan 3 per cent of global water, while the remaining about 97 per cent is saline. Moreover, approximately 70 per cent of the available fresh water is locked up in ice caps and glaciers, while another 30 per cent is ground water and far less than 1 per cent is surface water.”* (Greco, 2022, p. 2)

privilegiada. Segons les Nacions Unides⁸, aproximadament a més de la meitat de la població mundial li manquen serveis de sanejament gestionats de forma segura, 2.200 milions de persones no tenen accés a serveis d'aigua potable i aproximadament 2.000 milions de persones viuen en països que pateixen escassetat d'aigua⁹. En la majoria de casos no pas perquè no hi hagi aigua al voltant, sinó perquè els recursos hídrics estan contaminats¹⁰.

El nom d'aigua en català prové del llatí *aqua*¹¹, i així com a l'encapçalament d'aquesta introducció, Plini el Vell ens esmentava que l'aigua és el que fa la ciutat, i així ha sigut al llarg de la civilització¹², aquesta concepció ha de canviar. La idea d'aquest treball es centra en el fet que no només l'aigua fa la ciutat, sinó que la ciutat fa l'aigua. Estem en un moment de crisi climàtica on les decisions que afecten un recurs tant necessari com és l'aigua ha de tenir en compte la veu de la ciutadania: hi ha d'haver més transparència a la seva gestió, més eficiència i més consciència tant de la quantitat que n'usem com de la qualitat que acaba a les nostres boques.

L'objectiu d'aquest treball, partint d'aquesta idea, és el d'intentar demostrar que una gestió pública de l'aigua pot complir amb els principis de transparència i eficiència, i que una possible manera de fer-ho és dotant als Consells Comarcals de Catalunya de suficients competències per poder-ho executar. En el següent apartat ens centrarem en la justificació i el marc jurídic necessari per a l'elaboració d'aquest treball.

⁸ United Nations. (s/d). *Agua* | Naciones Unidas. un.org. Recuperat el 3 d'abril de 2023, de <https://www.un.org/es/global-issues/water>

⁹ *Ibid.*

¹⁰ (Arrojo, 2023, minut 10)

¹¹ Cal fer referència a tot l'abast de la paraula i les seves derivades, que Joan Coromines recull al Diccionari Etimològic de la Llengua Catalana. La lletra "i" entre la a i la g només es dona en llengua catalana i occitana, d'aquí la seva particularitat. Val a dir que hi ha diverses interpretacions i motius per aquest fet, però cap de conclouent. (Coromines, p. 91- 93)

¹² Vegi's, com un dels precedents més antics, el cas de la ciutat d'Uruk (Babilònia) l'any 3500 a.C. (on es desenvolupaven polítiques per a abastir als ciutadans d'aigua. (García, 2019)

1.1. Justificació jurídica del treball i objectius específics de la recerca

Dels 947 municipis¹³ que hi ha a Catalunya, amb dades de l'any 2011¹⁴, un 87,2% tenen menys de 10.000 habitants (825 municipis), on s'hi concentra el 18,8% de la població. Per l'altre costat, el 12,9% es concentra en poblacions de més de 10.000 habitants, on s'hi concentra el 81,3% de la població. Com veiem, els nombre d'habitants per municipi i la seva respectiva distribució territorial és inversament proporcional al nombre d'ajuntaments que han d'assumir unes competències marcades per llei¹⁵. Això, lligat amb el fet que des del restabliment de la democràcia l'any 1978 fins ara els ajuntaments assumeixen més tasques administratives del que històricament havien desenvolupat, sobretot per les derivades de la incorporació de l'estat espanyol a la UE (posterior a l'aprovació de la LRBRL¹⁶), fa que s'hagin de continuar prestant uns serveis igualment essencials i que han de seguir sent eficients.

Tots els ajuntaments de l'estat tenen un mínim de competències a assumir, independentment del seu nombre de població. L'article 26.a de LRBRL recull que:

26. Els municipis han de prestar, en tot cas, els serveis següents:
a) En tots els municipis: enllumenat públic, cementiri, recollida de residus, neteja viària, proveïment domiciliari d'aigua potable, clavegueram, accés als nuclis de població i pavimentació de les vies públiques.

Si bé després el mateix article 26.2 fa referència a que:

En els municipis amb una població inferior a 20.000 habitants és la diputació provincial o entitat equivalent la que ha de coordinar la prestació dels serveis següents:
a) Recollida i tractament de residus. / b) Proveïment d'aigua potable a domicili i evacuació i tractament d'aigües residuals. / c) Neteja viària. / d) Accés als nuclis de població. / e) Pavimentació de vies urbanes. / f) Enllumenat públic.

¹³ Institut d'Estadística de Catalunya. (s/d). *Nombre de municipis i població. Comarques i Aran*. Idescat.cat. Recuperat el 4 d'abril de 2023, de <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15902>

¹⁴ No hi ha dades més actualitzades pel que fa a tram de població, pel que ens acollim a aquestes. Si bé cal fer esment que la població ha augmentat, i per tant, les xifres de l'any 2023 no es poden correspondre al 2011, dona una idea aproximada de la situació. Institut d'Estadística de Catalunya. (2011). *Població i municipis. Per trams de població*. Idescat.cat. Recuperat el 10 d'abril de 2023, de <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15966>

¹⁵ (LRBRL, 1985, art. 25)

¹⁶ Espanya entra oficialment a la Comunitat Europea l'1 de gener de 1986 i la LRBRL entra en vigor el 23 d'abril de 1985.

Aquesta última disposició, afegida amb LRSAL¹⁷, pot semblar contradictòria amb l'article 26.a de la LRBRL, ja que es podria veure afectada l'autonomia local consagrada a l'article 140 de la CE (desenvolupada a l'article 2 de la LRBRL) i la Carta Europea de l'Autonomia Local i els títols competencials de l'ajuntament: es genera una supeditació de les diputacions que realitzarien la "coordinació" del servei.

En aquest sentit és determinant la STC 111/2016¹⁸ (FJ 12.d) per entendre l'abast de l'article 26.2 de la LRBRL: no es priva als municipis de la titularitat de la competència, perquè configuren la voluntat municipal, però se'n veu limitat l'exercici si es fa una delegació competencial a les províncies. Pel que, la titularitat d'oferir aquell servei correspon, tot i que condicionada, a l'ajuntament¹⁹. Com diversos autors esmenten, doncs, veiem com el legislador bàsic, *"ponderant entre els principis d'autonomia municipal i d'estabilitat pressupostària, ha decidit elevar l'autonomia provincial i reduir la municipal"*²⁰. Les raons polítiques del moment de l'aprovació de la LRSAL poden ajudar a entendre el perquè d'aquesta situació. L'autonomia municipal s'ha vist molt afectada després de l'entrada en vigor d'aquesta llei i això no només afecta en termes jurídics, sinó socials. Potenciar el paper de la diputació envers al municipi, que és la primera esfera jurídica i política de l'ordenació democràtica de l'estat a la qual acudeix el ciutadà²¹, pot accentuar la desafecció política i la desvinculació territorial (entesa com la relació d'estima que es dona entre el ciutadà i el poble o barri on viu), que fa que es desposseeixi l'essència de la sobirania local.

En aquest sentit, la gestió pública de l'aigua és una competència municipal recollida a l'article 25.1.c de la LRBRL, com es veurà al corresponent anàlisi jurídic i part central d'aquest treball.

¹⁷ (LRSAL, 2013)

¹⁸ *"Tampoco el art. 26.2 LRBRL determina precisamente las circunstancias habilitantes de una u otra técnica de «coordinación» (voluntaria). Sin embargo, ello no pone en riesgo la autonomía local constitucionalmente garantizada (arts. 137 y 140 CE) habida cuenta de que el precepto asigna al municipio la posibilidad de oponerse a cualquiera de esas técnicas y, por tanto, también a las que pudieran limitar más fuertemente su autonomía. Conforme al art. 26.2 LRBRL, la puesta en marcha de las fórmulas de gestión que planifica la provincia depende, precisamente, de la autonomía municipal. El criterio determinante no es el económico, tampoco la decisión de otras Administraciones públicas; es la voluntad municipal misma. El municipio puede dar o no su conformidad a un plan que condicionará el modo en que ha de gestionar sus servicios. Hay una posible pérdida de autonomía, pues el municipio puede quedar sujeto a la técnica de «coordinación» correspondiente y, en ese caso, solo podría revertir la situación justificando el menor coste efectivo de la gestión incondicionada. Sin embargo, esa pérdida es consentida y, en cuanto tal, no lesiva de la garantía consagrada en los arts. 137 y 141 CE. La pérdida de autonomía municipal se producirá solo eventualmente y únicamente si la acepta el ayuntamiento o, lo que es lo mismo, «con la conformidad de los municipios afectados»."* (STC 111/2016, de 9 de juny de 2016)

¹⁹ (Franco Jiménez & Zafra Víctor, 2022).

²⁰ *Ibid.*, p. 145.

²¹ O com esmenta Alexis de Tocqueville, l'escola de la democràcia. (de Tocqueville, 2011).

Com dèiem, a Catalunya 825 municipis de menys de 10.000 habitants han d'assumir aquesta competència, tot i el paper de la corresponent diputació provincial, si escau. Ara, aquest fet propicia que molts ho facin d'una manera poc eficient i amb poca capacitat de control^{22 23} que fa que en molts casos acabin depenent d'una voluntat política dèbil o empresarial al darrere que es sobreposa a l'interès general. Els objectius específics del treball tracten de millorar aquesta problemàtica i són:

1. La possibilitat i la premissa que des dels Consells Comarcals de Catalunya, prèvia delegació competencial dels municipis, es pot dur a terme una gestió integral de l'aigua de forma directa.
2. Que aquesta gestió pot millorar l'eficiència del servei de la gestió del cicle integral de l'aigua tant des d'una perspectiva econòmica i administrativa (sobretot en ajuntaments petits, que no tenen suficient capacitat de control o de gestió per aquests temes) i, en conseqüència, revertir en una millora del servei.

Aquests objectius i la seva explicació jurídica es volen explorar a les següents línies, utilitzant, per a fer-ho, una construcció metodològica jurídico-doctrinal²⁴, però que parteix d'una primera aproximació social a la qüestió, com s'observarà en el context. El primer bloc consta d'aquesta introducció i un breu anàlisi del context que envolta la gestió integral de l'aigua. El segon bloc tracta l'exemplificació d'aquesta proposta en un cas que ja és en funcionament, el Consell Comarcal d'Osona; un posterior anàlisi jurídic analitzant l'instrument cabdal per a la consecució de la idea, això és, la delegació (agafant la normativa i l'experiència del Consell Comarcal d'Osona com a continuació de l'exemple); la confecció d'una guia que serveixi a aquells consells comarcals o municipis (o fins i tot l'ACA²⁵) que vulguin impulsar aquesta gestió i, finalment, les conclusions del treball.

²² Joan Gaya, enginyer industrial i gerent del CONGIAC entre 2006 i 2012, explica en una entrevista, que: *“No conec tots els ajuntaments de Catalunya però en conec bastants. Jo crec que lo dominant, almenys de la mostra que jo conec, ha sigut que hi ha hagut una relació de molta confiança, de més confiança que de control tècnic”*. (Gaya, 2017)

²³ Cal destacar que s'ha d'abordar cada particularitat, cada cas, i no es poden fer abstraccions massa generals en el món municipal, com bé recull l'Institut de Ciències Polítiques i Socials. (Medina *et al.*, 2019)

²⁴ (Sánchez Zorrilla, 2011, p. 336).

²⁵ L'article 7.2. del TRLMAC habilita a l'ACA a *“proposar la constitució de mancomunitats i altres modalitats associatives d'ens locals”*, on es podria incloure la forma del Consell Comarcal. (TRLMAC, 2003, art. 7.2)

2. Context

2.1. Context social i polític

2.1.1. Dins el context internacional

Hi ha diverses iniciatives mundials que aposten decididament per una bona qualitat de l'aigua²⁶ i la conceben com a dret humà^{27 28}. És rellevant fer un breu èmfasi en aquest apartat per concebre millor el present estudi, i les possibles solucions que es plantegen²⁹. En relació a això, la conferència a l'ONU sobre l'aigua s'ha dut a terme fa poc, entre el 22 al 24 de març de 2023, a Nova York³⁰. El relator especial sobre els drets humans a l'aigua potable i al sanejament, Pedro Arrojo³¹, indicava en una entrevista: “[Traduït del castellà]. *És la primera vegada en cinquanta anys que Nacions Unides convoca al món per reflexionar sobre la crisi global de l'aigua. (...) Nacions Unides té una gran debilitat institucional en el front de la gestió de les aigües. (...) Els defensors de l'aigua volem obrir un espai de debat amb l'ONU. L'aigua és un bé comú accessible per a tothom? O és un negoci?*”³²

Precisament aquest és el dilema: cal veure l'aigua com un bé comú accessible per a tothom o és un negoci? Com s'ha de concebre? Exemples de països on les condicions de l'aigua són dolentes poden ajudar a tenir una visió sobre aquest aspecte³³, sobretot pel que fa a les conseqüències humanes i socials^{34 35}, però també hi ajuden les experiències de ciutats on la

²⁶ A tal d'exemple, el *People's Water Forum*, el *Manifest per la justícia hídrica*, *WWF*, entre d'altres.

²⁷ Vegi's la Declaració del Mil·lenni o els principis de Dublín (resultats de la conferència internacional sobre l'aigua i medi ambient, de 1991)

²⁸ El Dret Humà a l'Aigua i el Sanejament, està declarat per les Nacions Unides (A/RES/64/292, 2010)

²⁹ Per Pedro Arrojo, això passa per dues claus. La primera, “*fer les paus amb els nostres rius i els nostres ecosistemes aquàtics*”. La segona: “*No podem avançar en l'objectiu de donar aigua potable a aquests dos milions de persones si no recuperem l'enginyeria natural del cicle de l'aigua, el bon estat ecològic dels rius i els aqüífers, dels qual depèn la seva vida*”, “*cal un govern democràtic de l'aigua entesa com un bé comú, accessible per a tothom, però no apropiable per a ningú*”. Equip de redacció. (2023). Pedro Arrojo, relator de l'ONU sobre l'aigua: “*Per crear riquesa, enverinem pobles sencers*”. AMAP. <https://amap.cat/ca/pedro-arrojo-relator-de-lonu-sobre-laigua-per-crear-riquesa-enverinem-pobles-sencers/>

³⁰ *ONU Programa para el medio ambiente*. (2023). Unep.org. <https://www.unep.org/es/events/conferencia/conferencia-de-la-onu-sobre-el-agua-2023>

³¹ Sr. Pedro Arrojo Agudo, *Relator Especial sobre los derechos humanos al agua potable y al saneamiento*. (s/d). OHCHR. Recuperat el 10 d'abril de 2023 de <https://www.ohchr.org/es/special-procedures/sr-water-and-sanitation/mr-pedro-arrojo-agudo-special-rapporteur-human-rights-safe-drinking-water-and-sanitation>

³² (Arrojo, 2023, minut 6)

³³ “*Pero a un niño de 3 años es un crimen que no podemos aceptar en nombre de crear riqueza para algunos, envenenar poblaciones enteras.*” (Arrojo, 2023, minut 10:32)

³⁴ (Lara García & Del Moral Ituarte, 2020)

³⁵ L'assassinat de Berta Isabel Cáceres Flores exemplifica aquesta lluita. Va rebre el premi Goldman i era una reconeguda activista social. Estava lluitant fortament contra un projecte que implicava la instal·lació d'un projecte hidroelèctric.

gestió directa s'ha dut a terme amb bons resultats, com pot ser París. En aquesta línia, Graziela Schneier (Presidenta de l'*Observatoire Parisien de l'Eau*), destaca que “[Traduït del castellà] *el model de municipalització o remunicipalització no té una correlació ideològica. Perquè tradicionalment es deia: l'esquerra remunicipalitza l'aigua municipal, i la dreta, no. Però això ja no passa a França. I l'exemple impressionant és Niça*”³⁶. I és que, més enllà de visions ideològiques, la qüestió acaba caient en molts casos per la pròpia evidència de del principi de l'eficiència³⁷, que fa que es configuri com a central en l'eix decisor.

2.1.2. Dins el context català

Durant els últims anys hem sentit a parlar i s'ha usat el terme de remunicipalització. Aquest concepte, però, no és correcte parlant jurídicament donat que la realitat catalana ha adaptat aquest terme al fet de qualsevol participació d'un privat en un servei públic (però sempre sotmès sota la tutela pública) quan en l'àmbit europeu feia referència al trasllat d'activitats del sector públic al mercat, que feia que perdés tota capacitat d'actuació³⁸. En aquesta direcció, a l'anuari polític de Catalunya de l'any 2018³⁹ es recollia, a part de l'anterior consideració feta, que a menor volum poblacional més habitual és la gestió directa⁴⁰ i que, a partir de 2016, poblacions de més de 5.000 habitants havien incrementat la gestió directa. De la mateixa manera també es detectava un increment en la delegació/cooperació en la forma de gestió del servei d'abastament domiciliari d'aigua potable⁴¹.

Catalunya perd un de cada quatre litres d'aigua potable pel camí cap a casa⁴². En molts pobles i ciutats aquesta xifra s'incrementa: per exemple, a Olot, aquesta xifra s'eleva gairebé al 40%⁴³. La majoria es perd pel mal estat de les canonades, però també influeixen les punxades a la xarxa pública de l'aigua o els aprofitaments il·legals que se'n fan. Com pot ser que un recurs tan escàs es perdi pel camí? No és pas una resposta de solució fàcil. Moltes vegades, perquè no s'ha controlat prou o directament no s'ha tingut la capacitat de control; d'altres, perquè moltes de

³⁶ (Schneier, G., 2017, minut 20:40) *30 minuts - La batalla per l'aigua* (E. Sanjuán) [Entrevista]. Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA. <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/30-minuts/la-batalla-per-l-aigua/video/5643169/>

³⁷ A l'ordenament jurídic espanyol, regulat a l'article 129 de la Llei 39/2015.

³⁸ (Medina *et al.*, 2019, p. 127)

³⁹ *Ibid.*

⁴⁰ *Ibid.*, p. 128.

⁴¹ *Ibid.*, p. 129.

⁴² Ramos, C. (2023, abril 7). Catalunya perd un de cada quatre litres d'aigua potable pel mal estat de les canonades. *Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA*. <https://www.ccma.cat/324/catalunya-perd-un-de-cada-quatre-litres-daigua-potable-pel-mal-estat-de-les-canonades/noticia/3222447/>

⁴³ *Ibid.*

les concessions que s'han fet a empreses privades no han fet un bon manteniment de les xarxes públiques, i els ajuntaments, reaccionen tard⁴⁴ o hi mantenen una relació de confiança excessiva⁴⁵. En aquest context, són molts els ajuntaments que decideixen apostar per la gestió pública de l'aigua de forma directa, si bé cada municipi és un cas i hem d'evitar fer generalitzacions de les causes que les motiven. En tot cas, però, actualment, més de cinquanta ajuntaments estan immersos en processos judicials entre les concessionàries⁴⁶. Municipis com Terrassa han liderat el canvi⁴⁷.

També s'ha de destacar la falta de capacitat tècnica d'ajuntaments petits per assumir aquests processos de tornar a municipalitzar l'aigua: molts s'han hagut de refiar de xarxes de suport externes a l'administració⁴⁸. Segons la fundació Pi i Sunyer d'Estudis Autonòmics i Locals, durant l'any 2020⁴⁹, a Catalunya 39 municipis van delegar els servei d'abastament d'aigua potable (aigua en baixa). D'aquests, tretze en van fer delegació a Consells Comarcals (sis per causes de naturalesa econòmica, sis per raons tècniques i un altre per altres motius) el que, si bé representa tan sols un 1,37% del total de municipis de Catalunya, cal destacar-ne alguna ciutat important que ha optat per aquesta opció com pot ser Cambrils. A això cal afegir-hi que falten les dades de l'exercici 2021, 2022 i 2023, pel que segurament aquesta xifra ha incrementat tenint en compte la delegació duta a terme dels ajuntaments al Consell Comarcal d'Osona, que després es comenta.

Vistes les anteriors xifres, seria interessant fer una justificació filosòfica i contraposada de les diverses concepcions de com enfoquem la gestió de l'aigua. Generalment parlant, la gent de dretes ha tingut una perspectiva més liberal de l'aigua, una visió de l'aigua com a producte mercantil, com el cas de Califòrnia, EEUU, on l'aigua i la seva gestió es regula mitjançant un mercat específic⁵⁰. Pel contrari, el *topoi* ha associat la gestió pública de l'aigua com a sectors

⁴⁴ Com és el cas del Figaró-Montmany, per posar un exemple. (García, 2017)

⁴⁵ (Gaya, 2017)

⁴⁶ (Equip de redacció, 2023b).

⁴⁷ (Equip de redacció, 2021)

⁴⁸ (Anuari 2018, p. 138)

⁴⁹ *Projecte Catalunya 2020 - Observatori de Govern Local - Fundació Carles Pi i Sunyer*. (2020). Pisunyer.org. Recuperat el 10 d'abril de 2023, de <https://pisunyer.org/observatori-de-govern-local/projectes/catalunya/2020>

⁵⁰ A la conferència titulada *Why is water trading so difficult and how can it be done better?* duta a terme el 13 de desembre de 2022 a la Universitat de Göteborg (Malmstensalen, Handelshögskolan), el professor Paul Milgrom, premi Nobel d'Economia de l'any 2020, a la pregunta formulada sobre si [Traduït de l'anglès] *Creus que si l'aigua fos tractada com un bé públic, no com una mercaderia, seria una solució per millorar l'escassetat de l'aigua?* El professor Milgrom va respondre que *"L'aigua no és una mercaderia normal, és especial (...) a part d'aquests atributs hi ha molta despesa generant-se i si podem obtenir un preu sobre l'aigua / economitza aigua (...) No crec que considerar que és un recurs públic sigui correcte."* (Milgrom, 2022)

més esquerrans de la societat. Altres autors parlen que el conflicte rau “*entre la visió antropocèntrica i desenvolupamentista i la visió natural i ecosistèmica*”⁵¹, i segurament no erra en l’afirmació. Aquí però, s’analitzarà des d’una visió menys teòrica i més pràctica: cal veure què és el que proposaven els partits que van aconseguir representació política al parlament de Catalunya a les passades eleccions del 14 de febrer de 2021, que és el mandat d’actuació que el poble confereix al parlament. Aquests partits van ser, per ordre de representació obtinguda, el Partit Socialista de Catalunya (PSC), Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Junts per Catalunya (JxC), Vox, En Comú Podem, la Candidatura d’Unitat Popular (CUP), Ciutadans i el Partit Popular (PP). Què en deien, sobre la gestió de l’aigua, els seus programes? A continuació se’n destaquen els punts més importants, que per raons d’espai, hem limitat:

- El PSC, sota el paraigües de territori i urbanisme, advoca per una reducció de recursos naturals on hi inclou l’aigua⁵². Sota l’apartat de biodiversitat, destaquen dues propostes⁵³: l’impuls d’un *Pacte Nacional sobre l’Aigua* i d’un *Pla català de gestió eficient de l’aigua*
- ERC, en el seu programa, parla de l’eficiència de l’aigua en diversos camps. Per un costat, aposta per un ús més eficient en la gestió de l’aigua en els sectors agrícoles i ramaders⁵⁴; per l’altre, pretenen *implantar una nova cultura de l’aigua*⁵⁵ des de la gestió pública i tenint en compte el medi ambient (en referència als aqüífers i cabals ecològics⁵⁶) amb mesures com el Pacte Nacional de l’Aigua, una llei d’estalvi i reutilització de l’aigua o l’impuls de plans de conservació de l’aigua⁵⁷.
- JxC, sota l’apartat d’economia circular, parla de *Potenciar les actuacions de producció d’aigua regenerada per a usos compatibles i per a cabals ecològics, o de recuperació d’aqüífers*⁵⁸ així com del problema de la massa forestal i l’aigua que això consumeix. No hi ha plans d’actuació concrets.
- VOX no fa esment a cap política de gestió de l’aigua en el seu programa electoral de 10 punts⁵⁹.

⁵¹ (Ricart Casadevall, S., 2013)

⁵² (Partit Socialista de Catalunya, 2021, p. 112)

⁵³ *Ibid.*, p. 124.

⁵⁴ (Esquerra Republicana de Catalunya, p. 18)

⁵⁵ *Ibid.*, p.131.

⁵⁶ *Ibid.*, p.132.

⁵⁷ *Ibid.*, p.136.

⁵⁸ (Junts per Catalunya, 2021, p. 258)

⁵⁹ (VOX, 2021)

- En Comú Podem parla del suport a la remunicipalització de l'aigua⁶⁰, promoure l'eficiència en l'ús de l'aigua⁶¹, i que la presa de decisions envers l'aigua sigui més transparent i oberta a la ciutadania⁶².
- La CUP, pel seu costat, parteix de la premissa de que no vol que es faci negoci amb l'aigua⁶³ i enfoca totes les seves polítiques cap aquí, amb prop de 18 mesures, que van des de la creació del Pla de Sequera, la creació d'una oficina per fomentar la remunicipalització de l'aigua, la idea de recuperar sota gestió pública totes les infraestructures de sanejament de l'aigua, l'aprovació d'un impost al consum d'aigua per a usos turístics⁶⁴, i la concreció de que tot el cicle de l'aigua ha de ser públic.
- Tant el programa electoral de Ciutadans com el del PP no inclou cap mesura expressa sobre l'aigua⁶⁵.

Quines conclusions en podem treure de tot plegat? Les forces progressistes advoquen per un control sobre l'aigua i sobre la seva gestió (dins la diversitat de possibilitats existents). Per altre costat, les forces conservadores directament no esmenten la qüestió. Si bé aquesta és la postura dels partits polítics en els seus corresponents programes, no ho acaba sent a la realitat pràctica. També ens hem de remetre al fet que hi ha una tendència generalitzada que ens porta cap a la municipalització⁶⁶ i a la certesa que *“ni per atreure capital privat fa més atractiva la oportunitat d'una concessió com tampoc ho fa el sol condicionant de públic”*⁶⁷. Es tracta de fer una gestió on l'aigua pagui l'aigua, que sigui eficient, i que els beneficis hipotètics que se'n obtinguin acabin anant a inversions efectives, no a fons de capitals.

2.2. Context econòmic

Allò que guanya una empresa d'aigua és reinvertit al municipi? Quant guanya, anualment una empresa d'aigua? Per qui està controlada? Què és més eficient, una gestió pública integral de l'aigua, una col·laboració publico-privada o una gestió privada?

⁶⁰ (En Comú Podem, p. 31)

⁶¹ *Ibid.*, p. 36.

⁶² *Ibid.*, p. 63.

⁶³ (Candidatura d'Unitat Popular, p. 19)

⁶⁴ *Ibid.*, p. 71.

⁶⁵ *Comparador de programes - Eleccions 14-F.* (2021). Ara.cat. <https://eleccions.ara.cat/parlament-14f/programes>

⁶⁶ (Benito López, 2015, p. 412)

⁶⁷ *Ibid.*, 404-405.

Totes aquestes preguntes també requereixen d'un anàlisi profund que no és objecte d'aquest treball. Si bé cal dir que en alguns casos hi ha hagut corrupció en empreses de gestió mixta de l'aigua, com és el cas d'Aigües de Girona i que l'Agència Tributària va trobar⁶⁸, aquí només volem presentar certes dades econòmiques. Contràriament al que es pensa, hi ha molts més municipis que gestionen l'aigua de forma directa que de forma indirecta. Són, concretament, 534⁶⁹, però tant sols representen el 20% de la població del país. La resta està gestionada amb una concessió privada, publico-privada o en règim de cooperativa.⁷⁰

De la gestió privada, tres empreses dominen el mercat espanyol: Aigües de Barcelona (AGBAR), *Fomento de Construcciones y Contratas (Aqualia-FCC)* i *Acciona*. Les tres formen part del lobby de la *Asociación Española de Empresas Gestoras de los Servicios de Agua Urbana*⁷¹.

Aquí posarem èmfasi sobre el grup AGBAR, donada la rellevància al territori, sobretot per l'abast de persones que serveix. D'AGBAR, un 70% de la societat de pertany a la multinacional *Veolia Environnement S.A.*; mentre que l'altre 15% pertany a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i l'altre 15% a Criteriacaixa. Aquest fet fa que es situï fora de la llei de transparència, i per tant, els ciutadans no puguin exigir-ne explicacions sobre les actuacions⁷². S'estima que l'import net de la xifra de negoci d'AGBAR, durant l'exercici 2021⁷³, va ser de 400.255.226 €⁷⁴.

A aquesta xifra, cal fer esment de que l'ACCO (l'Autoritat Catalana de la Competència) ha considerat⁷⁵ que el subministrament d'aigua potable a Catalunya “*té una estructura oligopolística (quasi monopolista): es troba segmentat territorialment i el grup líder [en*

⁶⁸ (Aznar, 2021)

⁶⁹ (Equip de redacció, 2023b)

⁷⁰ *Ibid.*

⁷¹ (Lara García, Á., & Del Moral Ituarte, L., 2020).

⁷² L'article 2.1.g de la Llei de Transparència (Llei 19/2013, de 9 de desembre) recull el supòsit on la llei de transparència s'aplica, i que en aquest cas Aigües de Barcelona no compleix, donada la participació de tan sols el 15% de les administracions públiques: “*Las sociedades mercantiles en cuyo capital social la participación, directa o indirecta, de las entidades previstas en este artículo sea superior al 50 por 100.*”

⁷³ Les últimes dades públiques son d'aquest exercici.

⁷⁴ *Comptes anuals i informe de gestió corresponents a l'exercici 2021.* (2022). Aiguesdebarcelona.cat. https://aiguesdebarcelona.cat/documents/42802/2040706/CCAA_2021_AB_formuladas_y_aprobadas.pdf

⁷⁵ Autoritat Catalana de la Competència. (2022). *Anàlisi de competència en el subministrament d'aigua a l'àmbit urbà.* http://acco.gencat.cat/web/.content/80_acco/documents/arxiu/actuacions/20220426_estudi_subministrament_aigua_cat.pdf

referència a AGBAR] ostenta una quota de mercat del 83% en termes de població, el que implica que la concurrència de les licitacions sigui menor del desitjable.”⁷⁶

Les conseqüències d'això, com recull l'ACCO són principalment tres: en primer lloc, que la concurrència a les licitacions sigui menor del desitjable⁷⁷; en segon lloc, que gairebé la totalitat de la població de Catalunya no es beneficiï de la competència del mercat per la durada de les concessions⁷⁸; i per últim, que aquest fenomen suposa “*que un major grau de concentració està associat amb un preu lleugerament més elevat, i que aquesta correlació prové principalment de les empreses privades*”⁷⁹.

Cal fer esment a la importància que el Consell Comarcal pugui acabar gestionant aquestes competències i els possibles beneficis que té envers l'economia d'escala, és a dir, “*quan els costos mitjans de producció d'un bé disminueixen segons s'incrementa la mida de l'empresa i per tant, de la quantitat produïda*”⁸⁰. De les preguntes fetes en poden sortir algunes respostes. El que queda clar és que la situació quasi monopolista en la que es troba Catalunya ha de ser superada per garantir els drets dels consumidors i dels ciutadans. Una possible via és la que presentem a continuació.

⁷⁶ “*Tot i que pugui semblar que existeix un bon nombre d'empreses subministradores privades, en realitat gran part d'elles formen part de tres grups empresarials (AGBAR, GIRONA S.A. i AQUALIA).*” *Ibid.*, p.7.

⁷⁷ *Ibid.*

⁷⁸ *Ibid.*, p. 9.

⁷⁹ *Ibid.*

⁸⁰ (Pascual, 2015, p. 40)

BLOC II: CONSTRUCCIÓ JURÍDICA DEL SUPÒSIT

3. Els Consells Comarcals: el cas del Consell Comarcal d'Osona

La gènesi dels Consells Comarcals a Catalunya es remunta a l'any 1931, per un encàrrec de la Generalitat (concretament, per iniciativa del conseller Ventura Gassol⁸¹) al geògraf Pau Vila, que desembocarà amb el conegut mapa de mercats que després es consolidarà com el mapa de comarques de Catalunya⁸². Aquest és el precedent de les actuals comarques de Catalunya, que tornaren amb la restauració del sistema democràtic. La Llei 6/1987, de 4 d'abril, de l'organització comarcal de Catalunya, establia de nou les comarques de Catalunya i els municipis integrants que en formaven part. Entre elles, hi havia Osona, que s'esmentava a l'annex de la llei. El preàmbul de la citada llei, feia referència a que la comarca havia de servir *“d'element modernitzador de la nostra Administració local, en la mesura que ha de servir d'element potenciador de la capacitat de gestió dels municipis. La comarca es presenta, així, com un element indirecte de reforma de l'estructura municipal del nostre país”*⁸³.

I amb aquesta voluntat de modernització, de millora de la capacitat de gestió dels municipis per a una major autonomia municipal, és com encara hem d'assumir la funcionalitat d'aquest ens.

El secretari actual del Consell Comarcal d'Osona, Valentí Costa, en una entrevista del passat 17 de febrer⁸⁴, explica que una de les primeres voluntats polítiques al Consell Comarcal d'Osona després de la seva creació va ser el tema del medi ambient (pel que fa a aigües residuals i gestió de residus). Així doncs, pel que fa a la gestió de l'aigua, concretament l'abastament en alta, donada la situació mediambiental existent a causa de les explotacions porcines al territori, l'any 1994⁸⁵ es crea el servei de subministrament d'aigua en alta, que actualment presta el servei en 29 municipis (Mitjançant una societat d'economia mixta d'Aigües d'Osona, amb un capital d'un 51% per part del Consell Comarcal d'Osona; el restant 49 es divideix a parts iguals amb SOREA, SA i Aigües de Vic, SA⁸⁶). Per altre costat, el Consell també és responsable del servei

⁸¹ Concretament la comunicació RE67 (de 18 de maig de 1932), del govern de la Generalitat de Catalunya, donava inici al nomenament d'una Ponència *“encarregada d'estudiar l'estructura comarcal de Catalunya”*. (Lluç & Nel·lo, 1983, p. XI-XII; p.178)

⁸² *Ibid.*

⁸³ (TRLOCC, 2003)

⁸⁴ Duta a terme al mateix Consell comarcal d'Osona.

⁸⁵ Aigües d'Osona. (2022). *Història*. Aiguesosona.cat. <https://aiguesosona.cat/empresa/corporatiu/historia>

⁸⁶ Aigües d'Osona. (2023). *Accionistes*. Aiguesosona.cat. <https://aiguesosona.cat/index.php/accionistes>

de sanejament en alta, des de l'any 1995, de les aigües residuals urbanes (per delegació dels ajuntaments) en l'empresa Depuradores d'Osona, S.L.

És el passat 1 d'abril de 2022⁸⁷, quan el Consell Comarcal d'Osona aconsegueix una gestió integrada del cicle de l'aigua, amb la prestació del servei d'aigua en baixa, desenvolupant una de les seves actuacions del Programa d'Actuació Comarcal (PAC)^{88 89} i ho fa amb la forma d'una EPEL (Entitat pública empresarial local). Si bé de moment només en formen part 6 municipis dels 50 que hi ha a la Comarca, és la primera pedra per aconseguir el cicle integral de l'aigua⁹⁰ des d'un ens supramunicipal com és el Consell Comarcal. Ara, el camí no ha sigut curt cronològicament parlant. Però ha marcat el precedent cap un model de gestió diferent i que s'ha d'explorar.

4. Anàlisi jurídic

4.1. Introducció

Com s'ha anat veient al llarg de les anteriors pàgines i en els objectius del treball, en el present anàlisi jurídic es tracta de fer la construcció jurídica per bastir competencialment els Consells Comarcals de Catalunya per a una gestió integrada de l'aigua de forma directa. Cal incidir en que tradicionalment, a l'estat espanyol, el servei públic d'abastament d'aigua s'ha encomanat als ajuntaments⁹¹. Dita gestió ha anat evolucionant fins a dia d'avui, i es pot considerar que

“la mera ideología para gestionar de un modo u otro (de forma directa o indirecta) un servicio público, no es ya suficiente en el siglo XXI, frente al derecho y las obligaciones que este incorpora de buena administración. El derecho no es indiferente ni a la remunicipalización ni a la privatización.”⁹²

Encara que la ideologia no sigui suficient, si que cal dir que és determinant per si es vol aplicar un tipus de gestió o altre, donat el component polític que té l'aprovació corresponent en el ple. Per a fer-ho, hi ha d'haver tot un procés previ al que aquí farem breu èmfasi. L'abastament

⁸⁷ Onaigua. (2022). *La nostra breu història*. Onaigua; Onaigua. <https://onaigua.cat/nosaltres/la-nostra-breu-historia/>

⁸⁸ (Consell Comarcal d'Osona, 2016, p. 37)

⁸⁹ Cal tenir en compte, en aquest cas, la importància que estigués contingut en el PAC donat que, sinó, hagués fet falta una memòria justificativa, segons l'article 164.1 del ROAS.

⁹⁰ *Onaigua en xifres*. (2022). Onaigua. <https://onaigua.cat/nosaltres/onaigua-en-xifres/>

⁹¹ (Matés Barco, 2017, p. 36)

⁹² (Solé, 2016, p. 101)

d'aigua en el municipi s'ha d'entendre avui des d'una triple perspectiva: és una matèria competencial dels municipis, un servei mínim obligatori i un servei essencial reservat als ens locals⁹³ subordinat a l'interès general⁹⁴. Que és una matèria competència dels ajuntaments es recull a l'article 25.2.c) de la LRBRL, tot i que implica una remissió a la legislació bàsica estatal en matèria d'aigües i la de desenvolupament autonòmic⁹⁵; que és un servei mínim obligatori ho veiem a l'article 26 de la LRBRL, on es contempla l'abastament domiciliari de l'aigua junt amb el sanejament (és a dir, és un servei que s'ha de prestar independentment de la població del municipi); i per últim, que és un servei reservat ho observem a l'article 86.2 de la LRBRL. Aquest últim article podríem dir que fa el pas de la competència (consolidada en els dos primers articles) a la titularitat⁹⁶: la primera entesa com una declaració legal expressa i la segona fruit de la iniciativa singular de cada municipi⁹⁷. Les decisions organitzatives d'un ajuntament, com pot ser el cas d'una municipalització, formen part *“del contingut de les decisions que legítimament poden adoptar les Administracions Públiques”*⁹⁸, però establint l'exigència d'un procediment concret per a l'adopció de la decisió⁹⁹, que essencialment es concentra en la memòria del projecte.

En aquest sentit, la delegació competencial dels ajuntaments als consells comarcals te en compte la instància territorial més idònia, que l'article 138.2. del DL 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, expressa en: *“Les delegacions s'efectuen a la instància territorial més idònia, d'acord amb els principis de més proximitat als ciutadans, participació i eficàcia en la prestació dels serveis, i atenent sempre els interessos propis dels ens locals.”*

El Consell comarcal compleix els tres requisits per esdevenir la instància territorial més idònia:

1. Per un costat, el principi de proximitat als ciutadans esdevé immediat, donat que el consell comarcal és l'ens local immediatament superior a l'ajuntament i geogràficament més proper en la majoria de comarques de Catalunya (que no pas la capital de

⁹³ (Perdigó Solà, p. 16)

⁹⁴ (Mestre Delgado *et al.*, p. 208)

⁹⁵ *Ibid.*, p. 17.

⁹⁶ *Ibid.*, p. 18.

⁹⁷ *Ibid.*

⁹⁸ (Palomar Olmedo, p.1)

⁹⁹ *Ibid.*

província). A això caldria esmentar l'excepció de la Comarca del Barcelonès, pel que no seria aplicable a tot el territori català¹⁰⁰.

2. Per altre costat, la participació en la prestació dels serveis es veu reforçada en els en el sentit que els ciutadans poden incidir-hi en major mesura a través de les peticions d'informació derivades de la llei de transparència; l'eficàcia es demostra per les diverses memòries que s'han d'elaborar, prèvies a la delegació competencial, que habiliten la creació d'una empresa pública o una gestió directa.
3. S'atenen els interessos propis dels ens locals, donat que n'augmenten l'autonomia local en aquells on hi ha menys assistència tècnica, i pot generar economies d'escala beneficioses pels propis ajuntaments.

Dit això, per abordar l'aspecte jurídic d'aquesta qüestió plantejada, el següent apartat es dividirà en una breu referència al dret de la UE, en el marc competencial espanyol, en quines són les lleis i reglaments que regulen el cicle de l'aigua a escala municipal; com s'articula la delegació competencial i quines formes de gestió hi ha un cop delegada la competència.

4.2. Breu referència al dret de la Unió Europea

Els articles 191 a 193 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea són la base jurídica que habilita a la Unió a desenvolupar programes referents al medi ambient, i més específicament, sobre l'aigua, que es considera un servei econòmic d'interès general¹⁰¹. En referència a això, val a dir que s'ha desenvolupat la Directiva Marc de l'Aigua¹⁰² (DMA), que va veure la seva transposició a la llei 62/2003, de 30 de desembre¹⁰³. Cal remarcar l'especial importància que la DMA dona al principi rector de la gestió integral de l'aigua¹⁰⁴ i que ha de guiar les actuacions de les administracions públiques, i en el present supòsit, l'actuació dels consells comarcals de Catalunya.

¹⁰⁰ LLEI 1/2019, del 15 de febrer, de supressió del Consell Comarcal del Barcelonès, DOGC núm. 7813 <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=841859>

¹⁰¹(Huelín Martínez de Velasco, 2013, p. 95)

¹⁰² Directiva 2000/60/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 23 de octubre de 2000, por la que se establece un marco comunitario de actuación en el ámbito de la política de aguas, 327 DO L 1/73. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj?locale=es>

¹⁰³ Ley 62/2003, de 30 de diciembre, de medidas fiscales, administrativas y del orden social, 2003-23936 BOE-A. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-23936>

¹⁰⁴ Transposada a l'article 14.1. del TRLA. Real Decreto Legislativo 1/2001, de 20 de julio, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Aguas, 2001-14276 BOE-A (2001). <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2001-14276>

Així mateix, la UE ha desenvolupat directives sobre la qualitat de les aigües¹⁰⁵, els nitrats¹⁰⁶ o el tractament d'aigües residuals urbanes¹⁰⁷ que ha fet que la normativa legal estatal es tornés més estricta, a través de les transposicions, per millorar les condicions dels ciutadans.

4.3. Marc competencial

L'aigua és de titularitat l'estatal: forma part del seu domini públic com a “un bé de domini públic hidràulic”¹⁰⁸. La constitució espanyola, a l'article 149.1.22¹⁰⁹ recull que: *1. L'Estat té competència exclusiva sobre les matèries següents: 22a. La legislació, ordenació i concessió de recursos i aprofitaments hidràulics si les aigües passen per més d'una Comunitat Autònoma, i l'autorització de les instal·lacions elèctriques si l'aprofitament afecta una altra Comunitat o si l'energia és transportada fora del seu àmbit territorial.*

Així mateix, l'article 148.1.10 recull que: *Les Comunitats Autònomes podran assumir competències en les matèries següents: 10a Els projectes, la construcció i l'explotació dels aprofitaments hidràulics, canals i regatges d'interès per a la Comunitat Autònoma; les aigües minerals i les termals.*

Si analitzem la base constitucional de les aigües a Espanya¹¹⁰, doncs, està clar que pot donar lloc a confusions en la interpretació del marc competencial al que es fa referència¹¹¹. Aquesta qüestió es va resoldre a la sentència (STC 227/1988, FJ 15)¹¹², que va determinar el principi d'unitat de gestió de la conca hidrogràfica, diferenciant aquelles conques hidrogràfiques internes de les que passen per més d'una comunitat autònoma.

Des d'una perspectiva autonòmica, cal fer referència a l'article 117 de l'EAC, que recull les diverses competències exclusives i executives i la capacitat que té la Generalitat dins diferents òrgans estatals. Més concretament, a la Generalitat li correspon la regulació, establiment

¹⁰⁵ Directiva (UE) 2020/2184 del Parlament Europeu y del Consejo de 16 de diciembre de 2020 relativa a la calidad de las aguas destinadas al consumo humano (versión refundida), 435 DO L 1/62 (2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:32020L2184>

¹⁰⁶ Directiva 91/676/CEE del Consejo, de 12 de diciembre de 1991, relativa a la protección de las aguas contra la contaminación producida por nitratos utilizados en la agricultura, 375 DO L 1/8 (1991). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/es/ALL/?uri=CELEX:31991L0676>

¹⁰⁷ Directiva 91/271/CEE del Consejo, de 21 de mayo de 1991, sobre el tratamiento de las aguas residuales urbanas, 135 DO L 40/52 (1991). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=celex:31991L0271>

¹⁰⁸ Article 1.3 del TRLA

¹⁰⁹ Constitución Española, 1978–31229 BOE-A.

¹¹⁰ (Fanlo Loras, 2018, pp. 1180-1184; 1405-1412)

¹¹¹ *Ibid.*, 1181.

¹¹² STC 227/1988, de 29 de noviembre, ECLI:ES:TC:1988:227 (1988).

d'auxilis econòmics i atribucions de recursos econòmics per a la realització d'actuacions d'interès públic¹¹³.

Pel que fa a l'esfera local, la gestió local de l'aigua s'articula a l'article 25.2.c de la LRBRL, que recull com a competència pròpia la "*Abastament d'aigua potable a domicili i evacuació i tractament de les aigües residuals.*", amb les implicacions limitadores que la LRSAL imposa sobre aquesta competència¹¹⁴ i amb el benentès que l'atribució de competències que es fa als municipis "*implica una remisió a la legislació bàsica estatal en materia de aguas, y a la legislació autonòmica de desarrollo, ya sea de aguas o de régimen local*"¹¹⁵

4.4. La gestió local de l'aigua

Tenint en compte el marc competencial i l'article 25.1.c¹¹⁶ de la LRBRL, la gestió local de l'aigua a Catalunya està integrada pel Decret Legislatiu 3/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya. Aquesta llei ordena les competències entre la Generalitat i administració local¹¹⁷. Concretament, a l'article 5.a), s'hi diu que l'Ajuntament haurà d'assumir competències en: *a) L'abastament d'aigua potable. / b) El clavegueram i el tractament d'aigües residuals. / c) El control sanitari de les aigües residuals. / d) L'exercici de les funcions que aquesta Llei els atribueix.*

Vist el marc competencial específic al qual ens enfrontem, val a dir, que l'esmentat Text refós de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya ja preveu un mecanisme per millorar l'eficiència de l'aigua. Concretament, l'article 14 de la llei en recull els motius que radiquen en una gestió més eficient dels recursos hídrics, de les obres i les actuacions hidràuliques per a la prestació dels servis relacionats. De quin mecanisme es tracta? Concretament, de l'Entitat Local de l'aigua (ELA) que pot ser bàsica o qualificada.¹¹⁸ La primera es tracta d'un ens amb "*personalitat jurídica pròpia i capacitat per a gestionar un o més sistemes públics de sanejament d'aigües residuals i el sistema o sistemes d'abastament d'aigua en alta i de subministrament d'aigua en baixa dels municipis que el componen.*"¹¹⁹; la qualificada és "*l'ens*

¹¹³ (TRLMAC, 2003, Article 4.h)

¹¹⁴ *Ut supra.*, p.5.

¹¹⁵(Perdigó Solà, 2019, p.17).

¹¹⁶ El mateix article 26.1.a) en recull el seu caràcter obligatori, pel que la ciutadania pot exigir-ne la prestació a l'ajuntament.

¹¹⁷ (TRLMAC, 2003, article 1)

¹¹⁸ *Ibid.*, article 2.

¹¹⁹ *Ibid.*

*local supramunicipal o l'agrupació d'ens locals amb personalitat jurídica pròpia adequats per a la gestió integrada de l'aigua en una conca o porció de conca fluvial, l'àmbit territorial dels quals és definit per la planificació hidrològica. Aquesta adequació de l'ens no implica, necessàriament, la gestió de tots els serveis compresos en la gestió integrada de l'aigua.”*¹²⁰. És a dir, la diferència radica en la gestió integrada de l'aigua que es dona en la segona. S'ha d'entendre per gestió integrada¹²¹ de l'aigua aquella que tracti “*l'abastament en alta, el subministrament domiciliari o en baixa, el sanejament de les aigües residuals, tant en alta com en baixa, i el retorn de l'aigua al medi.*”¹²². I aquesta gestió integral és la que haurien de dur a terme els consells comarcals de Catalunya.

Cal fer esment, també, a l'article 9.4 del DL 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, que recull la possibilitat de que:

Les competències municipals poden ésser exercides per les comarques i per les entitats metropolitanes en els supòsits i amb els requisits establerts per les lleis.

Aquesta eina no és incompatible amb el fet que el Consell comarcal pugui tenir la competència local de l'aigua, donat que la delegació de competències s'ha de produir d'igual manera. A continuació s'analitza aquesta qüestió per analitzar quina és la millor forma de delegació que es pot fer des dels ajuntaments als consells comarcals i si aquests poden acceptar delegacions.

4.5. Sobre la forma de la delegació de competències dels Ajuntaments als Consells Comarcals

Cada Consell Comarcal parteix d'unes competències pròpies, unes d'atribuïdes i aquelles que li son delegades¹²³. Igualment, hi ha la possibilitat que els municipis puguin delegar en el Consell Comarcal competències (amb la seva corresponent transferència de recursos econòmics per exercir-la)¹²⁴. Així doncs, observant la possibilitat de que el consell comarcal pugui ser dipositari d'aquesta competència que un ajuntament li pot delegar, cal veure ara quina és la millor forma de delegació que un ajuntament pot fer per la gestió de l'aigua. La delegació que aquí es vol construir no només s'entén com una mera prestació del servei que es podria encabir

¹²⁰ *Ibid.*

¹²¹ A Espanya no hi ha una llei del cicle integral de l'aigua, si bé se'n va arribar a fer un esborrany de llei. (Lara García & Del Moral Ituarte, 2020, p. 317)

¹²² *Ibid.*

¹²³ (TRLOCC, article 25)

¹²⁴ *Ibid.*, Article 25.1.c i article 167.

en instruments jurídics com l'encàrrec de gestió¹²⁵, sinó que es vol gestionar el servei des de la delegació competencial com a responsable del servei. Això permet obtenir un marge competencial molt més ampli.

Per altre costat, si s'analitza la LRPJ¹²⁶, concretament l'article 9, es pot observar que no resulta un mecanisme adequat de delegació de competències en el present supòsit, donat que presenta la delegació de competències a òrgans de la pròpia administració pública que delega o a organismes autònoms. A aquests afectes, el Consell Comarcal és un ens amb personalitat jurídica pròpia¹²⁷, pel que no cal seguir explorant aquesta via.

Una altra possibilitat, que recull la mateixa LRPJ, entre els seus articles 47 a 53, és la de fer un conveni entre administracions públiques. L'article 47.2.a) recull la possibilitat dels convenis interadministratius, sempre que es satisfaci una finalitat comuna (article 47.1. de l'esmentada llei) que han de ser:

signats entre dues o més administracions públiques, o bé entre dos o més organismes públics o entitats de dret públic vinculats o dependents de diferents administracions públiques, i que podran incloure la utilització de mitjans, serveis i recursos d'una altra administració pública, organisme públic o entitat de dret públic vinculat o dependent, per a l'exercici de competències pròpies o delegades.

El que és interessant d'aquest precepte és que es recull la possibilitat de que a través d'aquest conveni es puguin assumir competències delegades a un altre ens, i això fa que es pugui consolidar un model sòlid, basat en l'autonomia de la voluntat de les parts. A part, recull el seu caràcter jurídic i vinculant: és a dir, no només es fa una delegació de la prestació del servei sinó que l'òrgan que delega també delega les potestats jurídiques que li son pròpies.

Ara, també cal fer especial èmfasi al Reglament del Programa d'Actuació del Consell Comarcal d'Osona¹²⁸ que al seu article 11 recull la potestat del Consell Comarcal a convertir un servei o competència municipal en comarcal sempre que una memòria justifiqui, en termes d'eficiència i eficàcia la seva viabilitat. Val a dir que aquest principi es pot considerar que vulnera el principi

¹²⁵ Article 11 de la LRJSP. L'article 11.2 recull que l'encàrrec de gestió no suposa la cessió de la titularitat de la competència ni dels elements substantius del seu exercici, sinó que en tot cas correspondrà a l'entitat que encomani la gestió.

¹²⁶ Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic.

¹²⁷ Article 3.2.a) LRBRL; 3.1 TRLOCC

¹²⁸ (RPACO, article 12)

de l'autonomia municipal de l'article 140 de la CE, donat que amb el redactat de "*Es requereix que no hi formulin oposició la majoria dels municipis afectats o un nombre de municipis afectats que representi més de la meitat de la població afectada*" fa palesa que el Consell comarcal podria decidir unilateralment en contra de la minoria de municipis que no hi estiguessin d'acord i atemptar contra la seva autonomia. Pel que es preveu com un mecanisme que és nul de ple dret per aquest sol fet i no es podria aplicar en el present cas.

Pel que de l'anterior analitzat se'n extreu que la millor eina jurídica que pot regular una delegació de competències entre diferents administracions seria la que correspon a la LRPJ, concretament la prevista pel que fa als convenis (article 47 a 53) i que troba el seu encabiment en l'article 47.2.a), sempre i quan correspongui a una finalitat comuna de les administracions que en aquest cas es dona: la gestió integrada de l'aigua. El Tribunal Suprem¹²⁹ ha reconegut la validesa del conveni com una forma vàlida de delegació de competències, pel que es reconeix la validesa d'aquest mecanisme. Fa una interpretació que no és estricta de les competències i accepta casos com el present:

Por último, el que el servicio del agua sea de prestación obligada por parte del Ayuntamiento no excluye que la gestión sea en cualquiera de las formas directa o indirecta contempladas en la Ley de Bases de Régimen Local (...)¹³⁰

Vist quin és el mecanisme més adequat de delegació, ara cal veure com s'ha d'articular aquest mecanisme i què requereix la llei pel seu desenvolupament.

4.6. Sobre el conveni de delegació de competències

Ja hem vist que el mecanisme que millor s'adapta a aquest supòsit és el del conveni, previst entre els article 47 i 53 de la LRJSP, i també als articles 137 i següents de la Llei Municipal i de Règim Local de Catalunya. Cal deixar clar d'entrada, que tot i que els ajuntaments tinguin aquest mecanisme, moltes vegades no es podrà dur a terme. En el món de l'aigua hi ha diverses construccions jurídiques que fan impossible el fet de fer una delegació de competències: encara que hi hagi voluntat política, si hi ha contractes de concessió de serveis¹³¹, per exemple, en moltes ocasions es poden aplicar penalitats econòmiques que faci inviable a l'ajuntament corresponent sortir d'aquell contracte. En altres casos es podria optar pel rescat de la concessió,

¹²⁹ STS 2609/2022 - ECLI:ES:TS:2022:2609

¹³⁰ *Ibid.*, FJ 3.

¹³¹ Article 15 i 284-297 de la LCSP.

però sempre que hi hagués un interès públic prevalent a darrere¹³² i mai de forma arbitrària¹³³. També podem trobar-nos amb supòsits de situacions geogràfiques complicades que facin impossible o ineficient la present proposta. En aquests casos, caldria articular la figura d'una ELA, vista amb anterioritat, per fer més eficaç el servei. I en d'altres casos, s'haurà de fer una delegació competencial esglaonada, com ha sigut el cas dels ajuntaments d'Osona al Consell Comarcal d'Osona, donada la complexitat administrativa de l'operació si, com és l'objectiu del treball i del principi de la gestió integral de l'aigua, hi ha la voluntat política perquè es dugui a terme. El fet de delegar totes les funcions dels ajuntaments de l'abastament en alta, el subministrament domiciliari o en baixa, el sanejament de les aigües residuals (en alta i baixa) i el retorn de l'aigua al medi, als consells comarcals, és d'una complexitat enorme que fan preferible una delegació competencial esglaonada, si bé si fos total i immediata s'hauria de dotar de més recursos als Consells Comarcals amb el suport de la Generalitat de Catalunya.

Així doncs, la present construcció jurídica parteix del supòsit on l'ajuntament té la capacitat per delegar aquesta competència perquè ja no té cap contracte o penalitat que la lligui, i la gestió directa s'ha comprovat que resultarà més eficient¹³⁴. Per determinar quin seria el procés a seguir s'hauria d'estudiar cas per cas quina és la situació del municipi i fer-ne un estudi específic¹³⁵. Fet aquest breu aclariment, i tornant al conveni de delegació de competències, l'article 48.7 de la LRJSP recull que el conveni que tingui per objecte una delegació de competències haurà d'atendre a allò disposat a la llei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases del Règim Local. Si analitzem aquesta llei, ens hem de referir a l'article 27. Aquest no recull de forma expressa la capacitat d'un ens local per delegar competències a un altre, però val a dir que l'article 48.7 de la LRPJ no diu que els ens locals no puguin delegar, pel que, fent-ne una interpretació teleològica junt amb l'altra llei citada en matèria de delegació de competències, s'entén que els municipis podran delegar.

Fet aquest breu apunt, cal tornar a centrar la qüestió a com es materialitza el conveni i quins son els requisits que ha de seguir. Principalment son tres, que es basen en a) la titularitat de la

¹³² Consejo de Estado. Dictamen núm. 2918/2003, de 27 de noviembre de 2003. *“El rescate, [...] es una forma de extinción de las concesiones en firme en la que la Administración acuerda poner término a su existencia, al concurrir una causa de interés público prevalente, mediando indemnización en favor del concesionario por los daños que dicho acuerdo le produce”*

¹³³ (Solé, 2016, p. 40)

¹³⁴ Article 85 LBRL.

¹³⁵ En una entrevista duta a terme el 23 de febrer de 2023, la Dra. Isabel Caro-Patón destaca el fet de la importància d'estudiar bé els títols jurídics que te atorgats l'empresa concessionària en el municipi.

competència; b) en l'eficiència que ha de suposar a la gestió pública i c) en els principis d'estabilitat pressupostària i estabilitat financera¹³⁶

a) la titularitat de la competència

L'article 48.1 LRJSP prohibeix el fet de que l'administració que cedeixi la competència també en cedeixi la titularitat: en fa una prohibició rotunda. Pel que se'n cedeix l'exercici, però la titularitat seguirà sent de l'ens que ha delegat la competència, en aquest cas, l'ajuntament.

b) en l'eficiència que ha de suposar a la gestió pública

L'article 48.3, per altre costat, estableix que

La suscripción de convenios deberá mejorar la eficiencia de la gestión pública, facilitar la utilización conjunta de medios y servicios públicos, contribuir a la realización de actividades de utilidad pública y cumplir con la legislación de estabilidad presupuestaria y sostenibilidad financiera.

El principi d'eficàcia és present a l'article 103.1. de la CE, pel que aquest redactat suposa la constatació del principi al conveni i, com hem vist al context econòmic, sobre la generació d'economies d'escala.

c) en els principis d'estabilitat pressupostària i estabilitat financera

Aquest segurament és un dels principis que presenta major dificultat en quant a exigències que el legislador imposa per a la delegació competencial. L'article 27.1 de la LRBRL estipula el fet que la delegació “no podrà suposar una major despesa de les Administracions Públiques”, i exigeix la necessitat de que la delegació s'acompanyi d'una memòria econòmica que constati que no suposa una major despesa per a l'administració pública¹³⁷. Pel que, tenint en compte el caràcter bilateral del conveni, ni l'ajuntament podrà delegar si li suposa una despesa econòmica major ni el consell podrà acceptar la delegació de la competència si suposa un major cost que el que tenia abans.

¹³⁶ Canvis propugnats per la UE.

¹³⁷ Article 27.1 apartat tercer de la LRBRL.

4.7. Sobre el contingut del conveni de delegació de competències

Vists aquests tres principis, cal fer esment ara a l'article 26.2¹³⁸ de la LRBRL que preveu la necessitat que la delegació vagi acompanyada del finançament corresponent. I no només això, sinó que s'entén que per l'execució de la competència hauria de ser el mateix consell comarcal qui adquirís la competència que determinés la taxa econòmica per al desenvolupament del servei. Això anirà lligat amb el ja esmentat principi d'estabilitat pressupostària i estabilitat financera, presents a l'article 48.3 i 4 de la LRJSP.

Fent referència a tot allò anterior, es pot establir un contingut mínim del que és el conveni pròpiament, contingut a l'article 49 de la LRJSP i l'article 27.1 de la LRBRL. S'haurà de seguir l'articulat dels preceptes per a l'elaboració del conveni i la determinació del seu contingut, però aquí es vol fer especial èmfasi en aquell contingut que pot tenir més conflictivitat i mereix especial atenció.

El primer són les competències delegades, que seran aquelles que el Consell Comarcal podrà desenvolupar, però aquestes s'han d'articular d'una manera en que no vulnerin la titularitat de la competència de l'Ajuntament. És a dir, que en cas d'incompliment per part de l'administració delegada, l'Ajuntament tingui marge de reacció perquè el conveni esdevingui inaplicable. En aquesta línia, l'article 18.2 del reglament del programa d'actuació comarcal d'Osona, fa esment a que *La delegació comprèn totes les facultats necessàries per prestar correctament el servei, fins i tot la propietat expropiatòria*, pel que s'entén que aquelles que no siguin estrictament necessàries i no perjudiquin l'exercici de la competència, no s'hauran de delegar. A aquest efecte, l'article 138 de la llei municipal de Catalunya recull quin és el marge per a la delegació i s'haurà d'atendre al mateix. Aquest mateix article també indica la necessitat de *"reglamentar l'organització dels serveis corresponents"* pel que caldrà que es realitzi.

Pel que fa a la durada del conveni i vista la remissió que l'article 48 de la LRJSP fa a la LRBRL (abans esmentada), el conveni que operi entre les parts serà mínim de 5 anys (article 27.1 LRBRL). Aquest marge de temps dona certa flexibilitat a l'Ajuntament que no estarà determinat per una concessió a llarg termini com passa amb la majoria de concessions a Catalunya. Si bé

¹³⁸ Concretament l'apartat que fa referència a: *"Cuando la Diputación o entidad equivalente asuma la prestación de estos servicios repercutirá a los municipios el coste efectivo del servicio en función de su uso. Si estos servicios estuvieran financiados por tasas y asume su prestación la Diputación o entidad equivalente, será a ésta a quien vaya destinada la tasa para la financiación de los servicios."*

no hi ha un temps màxim establert ni hi ha cap impediment a que aquesta delegació pugui tornar a ser feta, és a dir, es pugui tornar a prorrogar (article 19.3. RPACC), si no és objecte d'extinció per renúncia d'alguna de les parts¹³⁹

També s'ha de fer especial èmfasi en les infraestructures que s'utilitzarien per al servei i com s'han de gestionar aquestes: és rellevant a efectes d'evitar duplicitats i millorar l'eficiència. Un dels problemes que es van comentar per part del secretari de la corporació del Consell Comarcal d'Osona, Valentí Costa¹⁴⁰ era la de determinar la titularitat i propietat de depuradores o altres estacions necessàries per a la gestió de l'aigua. Així doncs, i tenint en compte la realitat que ens envolta, una possible solució seria atendre's a la figura disposada a l'article 71, sobre mutacions demaniales¹⁴¹, de la llei 33/2003, de 3 de novembre, del Patrimoni de les Administracions Públiques¹⁴², que requerirà acord de l'ens local segons l'article 27.2.b del Decret 336/1988¹⁴³ i per tant es subjectarà també, a un cert control polític. Així s'hauria d'entendre que aquest trasllat de la titularitat afecta a la durabilitat del conveni, i no de forma permanent, donat que, recordem, qui és titular de la competència serà sempre l'Ajuntament, mai el Consell Comarcal.

4.8. Procés d'aprovació del conveni

Tant l'article 50.1 de la LRJSP com el 27.1 de la LRBRL disposen que per a la celebració d'un conveni caldrà una memòria justificativa sens perjudici de:

las especialidades que la legislación autonómica pueda prever, será necesario que el convenio se acompañe de una memoria justificativa donde se analice su necesidad y oportunidad, su impacto económico, el carácter no contractual de la actividad en cuestión, así como el cumplimiento de lo previsto en esta Ley

Pel que es preveuen quatre requisits per a la memòria que podrà habilitar a l'Ajuntament a delegar la competència, que són:

¹³⁹ Regulat a l'article 27.7 de la LRBRL.

¹⁴⁰ *Ut supra*, p. 15.

¹⁴¹ El mateix article 71, que preveu aquesta figura jurídica, defineix la mutació demanial com "*l'acte en virtut del qual s'efectua la desafectació d'un bé o dret del Patrimoni de l'Estat, amb simultània afectació a un altre ús general, fi o servei públic de l'Administració General de l'Estat o dels organismes públics vinculats o dependents d'ella.*"

¹⁴² Ley 33/2003, de 3 de noviembre, del Patrimonio de las Administraciones Públicas, 2003-20254 BOE-A (2003). <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-20254>

¹⁴³ DECRET 336/1988, de 17 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament del patrimoni dels ens locals, 1076 DOGC (1988). <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=54809>

1. Memòria justificativa que analitzi la seva necessitat i oportunitat (eficiència pública, duplicitats administratives, entre d'altres, que poden justificar la necessitat d'aquesta eina), que haurà de ser suficient¹⁴⁴.
2. L'impacte econòmic de la delegació i els seus possibles beneficis o inconvenients. En cap cas, com ja s'ha dit repetidament, no podrà suposar una major despesa de la que es produïa.
3. El caràcter no contractual de l'activitat en qüestió.
4. El compliment d'allò previst a la llei (en especial, la competència per a la delegació i la seva corresponent acceptació).

És evident que si aquesta memòria, conformada de diverses parts, no és favorable a l'ens que vol delegar, no es podrà produir la delegació i per tant no caldrà la pena continuar amb el procediment perquè seria il·legal. Cal fer especial esment aquí al contingut de la STS 57/2022, del 12 de gener de 2022 (FJ4), que recull el fet que, si existeix la justificació suficient sobre el compliment de tots els requisits, la decisió adoptada no pot ser atacada des del marc constitucional de funcionament de les Administracions Públiques¹⁴⁵.

Ara, si un cop superats els requisits es pot fer, es podrà continuar amb el procediment, que es recull a continuació.

L'article 19.2 del ja citat RPACC esmenta el procediment per a la delegació de competències, que s'enumeren en el 19.1 de la mateixa llei i enumera en els següents passos:

- a) La iniciació del procediment de delegació pot ser a instància del Consell Comarcal o de l'ajuntament respectiu.
- b) Cal que l'ajuntament adopti l'acord plenari amb el quòrum establert per la legislació local d'aplicació.
- c) El Ple del Consell Comarcal ha d'acceptar la delegació.
- d) Adoptat l'anterior acord, el Consell Comarcal ha de donar audiència als possibles afectats per la delegació (els concessionaris de serveis, els contractistes, el personal adscrit al servei, etc) i als possibles usuaris, mitjançant la publicació d'un edicte al DOGC i a un diari de difusió comarcal pel termini de vint dies. Transcorregut aquest termini sense que s'hagin formulat alegacions l'acord d'acceptació de la delegació esdevindrà definitiu sense cap més tràmit.

¹⁴⁴ (Comissió Jurídica Assessora, 2022, p.16)

¹⁴⁵ (Palomar Olmedo, 2022, p.2)

e) La delegació s'ha de publicar al DOGC i s'ha de traslladar a tots els ajuntaments de la comarca.

Està clar que s'haurà d'atendre als diversos procediments que estableixin els reglaments dels Consells Comarcals, però donada la formalitat d'una delegació de competències, sempre seguirà, amb algun canvi, la mateixa estructura.

Val a dir que l'anterior procediment mereix alguns matisos:

1. Respecte el punt a) es diu que la delegació pot ser a instància del Consell Comarcal o de l'ajuntament respectiu. En aquest cas, però, s'entén que amb la gestió de l'aigua, al seu una competència pròpia com ja s'ha analitzat, només serà a través de la voluntat de l'ajuntament qui podrà iniciar el procés de delegació al Consell Comarcal. D'altra manera, si l'ajuntament rebés indicacions per actuar a favor del Consell Comarcal des del propi Consell Comarcal esdevindria nul de ple dret per atemptar contra el principi d'autonomia local.
2. Pel que fa al quòrum, s'entén que la majoria del ple que aprovi la delegació haurà de ser absoluta, com explicita l'article 47.2.h de la LRBRL, i tenint en compte que no cal una majoria qualificada.
3. S'entén que l'acceptació de la delegació també s'entendrà admesa per majoria absoluta en el Ple del Consell Comarcal, donada que té la competència de l'acceptació de delegació de competències als municipis¹⁴⁶ i no s'entendria el contrari. Així doncs, veiem com el conveni requereix un doble control polític: per un costat des del ple municipal, i per l'altre, al comarcal. Pel que moltes vegades la realització serà impossible si no hi ha voluntat política dels dos ens, per exemple, si el primer ho accepta i el segon no.
4. El punt d) és prou clar al respecte i no cal afegir-hi cap consideració.
5. El punt e) té la particularitat, en el cas d'aquest Consell Comarcal, de traslladar a tots els ajuntaments de la comarca la publicació al DOGC, tot i que no formin part de la delegació. Pel que s'entén que si bé el primer és d'obligat compliment, la segona part del punt e és merament de caràcter de difusió entre els ajuntaments.

¹⁴⁶ Reconeguda a l'article 14.2.k del TRLOCC.

Vist tot el procés fins a la publicació de la delegació efectiva, ara cal abordar (de forma introductòria i atenent a les particularitat de cada cas) de com es constituiria aquesta delegació dins el consell comarcal: és a dir, quina seria la seva forma jurídica més adequada o les diverses possibilitats que es poden donar.

4.9. Sobre l'execució del conveni i les diverses formes de gestió disponibles

Els articles 164 a 167 del ROAS recull com s'ha d'articular l'establiment del servei. Per un costat el 164.1 torna a recollir la necessitat d'una justificació tècnica, jurídica i econòmica que ha de constar en una memòria, llevat que la implantació figuri en el programa d'actuació de la comarca corresponent. Políticament, doncs, pot interessar més aquesta segona figura ja que pot alleugerir terminis i tràmits per a la consecució de la idea.

L'article 164.2 recull quins son els aspectes que l'establiment ha de recollir necessàriament, que són:

1. *Les obres necessàries per establir el servei.*
2. *El cost econòmic de la creació i el funcionament del servei i, quan calgui, el sistema de finançament* (Ja s'ha fet referència a la necessitat de la memòria econòmica, que s'engloba aquí dins.)
3. *La forma de gestió.*

L'article 6.2 del RPACC fa constar que el Consell Comarcal pot determinar la modalitat de prestació que més escaigui en aquelles competències pròpies com delegades. Així mateix, l'article 249.1 del TRLMRLC explicita la potestat d'autoorganització dels ens locals, pel que "troba cobertura en la seva autonomia constitucionalment i estatutàriament garantida"¹⁴⁷. Ara, aquesta potestat es veu limitada al fet que s'ha d'escollir la gestió que sigui més sostenible i eficient (com l'article 85.2 de la LRBRL i el 249.2 TRLMRLC fa explícit). El mateix article 85 recull dues possibilitats de gestió: la directa i la indirecta. La directa pot ser o bé *a) una gestió per la pròpia entitat local; b) organisme autònom local; c) entitat pública empresarial local; d) una societat mercantil local*, si bé es donen excepcions en l'ús de determinades figures jurídiques si no es dona una certa

¹⁴⁷ (Comissió Jurídica Assessora, 2017, p.18)

sostenibilitat¹⁴⁸. Per altre costat es regula la gestió indirecta a la Llei de Contractes del Sector Públic, aprovada per Reial Decret Legislatiu 3/2011, de 14 de novembre.

4. Les mesures que s'han d'adoptar per establir i mantenir el servei.

5. Les formes d'intervenció municipal en la prestació, quan calgui.

6. Els criteris i els sistemes de coordinació amb els serveis municipals de la mateixa naturalesa o anàloga.

Finalment cal deixar clar que l'àmbit d'actuació de gestió de l'aigua serà per a tota la comarca, com preveu l'article 165.1.a del ROAS

4.10. Especial referència a la forma de gestió

A l'anterior apartat s'han analitzat diverses possibilitats de forma de gestió d'una societat, que pot ser per via directa o indirecta.

La via directa es veu limitada pel requisit de sostenibilitat financera i estabilitat pressupostària, ja esmentats al llarg del text. Es fa difícil dir quina seria la forma més favorable a desenvolupar en una comarca en concret en la modalitat directa, perquè es depèn de les memòries per determinar-ho. És a partir d'aquí on s'hauria de partir un estudi, cas per cas, que el Consell Comarcal de la respectiva comarca, si hi hagués la voluntat, hauria d'encarregar per determinar-ho. Ara, la mateixa gestió directa té l'atractiu de que sempre haurà de representar un menor cost del a les administracions públiques, pel que, pot representar una debilitat però també una oportunitat per l'operador jurídic. Igualment, la gestió està marcada per la transparència, pel que sempre hauria de ser preferible a una societat d'economia mixta¹⁴⁹ o una concessió com és el cas de l'Àrea Metropolitana de Barcelona a Agbar.

Pel que es refereix a la gestió indirecta, s'hauria d'atendre a allò disposat a l'article 89 del TRLA que disposa que per a l'atorgament de concessions de domini públic hidràulic a diverses poblacions, els municipis hauran d'estar constituïts en mancomunitats, consorcis o altres entitats similars (on s'hi podria englobar el Consell Comarcal). En aquest sentit, l'estructura jurídica del Consell també podria encabir-hi la possibilitat. En aquesta modalitat contractual,

¹⁴⁸ Continuació de l'article 85 de LRBR.

¹⁴⁹ Disposició addicional 22ena LCSP.

les administracions públiques “ostentant importants prerrogatives sobre aquests contractes i sobre l’activitat dels seus titulars en relació amb els mateixos¹⁵⁰

Dit això, declarada la condició de servei públic es podrà establir la organització que es consideri més oportuna, sempre que es segueixi a allò disposat a l’ordenament jurídic.¹⁵¹

5. Guia per a la gestió pública de l’aigua

Si un Consell Comarcal, diversos municipis o fins i tot l’ACA, com hem vist, vol impulsar la gestió pública de l’aigua en un àmbit supramunicipal, basat en l’eficiència del servei a través de la generació d’economies d’escala i en un millor control sota el mateix, s’han de seguir els passos que s’han vist al llarg de l’anterior anàlisi jurídic i que es poden resumir de la següent manera, per ordre cronològic:

1. Acabament del contracte de concessió de l’aigua, estat de pròrroga del mateix o rescabament efectuat sempre que estigui justificat. Al configurar-se com una activitat econòmica d’interès general, s’haurà d’atendre a allò disposat a l’article 86.1 de la LRBRL, per a la municipalització del servei i als articles 143 a 149 del ROAS. També cal incidir que si el servei essencial reservat es presta en règim de monopoli, “*el procediment es configura legalment com un procediment complex o bifàsic, en altres paraules, requereix la intervenció de dues administracions: l’acord d’aprovació del Ple de l’entitat local i, a més, del Govern de la Generalitat (articles 86.2 de l’LBRL, 245.2 del TRLMRLC i 184 del ROAS).*”¹⁵², amb els seus corresponents tràmits.

Per a la justificació de l’elecció de monopoli, davant l’ACCO, el propi organisme ha esmentat que: “*Juntament amb el caràcter de monopoli natural del servei d’abastament d’aigua potable, existeixen altres motius que també poden ser tinguts en compte a l’hora de considerar la conveniència i oportunitat de l’establiment del servei en règim de monopoli, com és el cas del caràcter demanial dels recursos hídrics i dels espais per a la seva prestació o la irreplicabilitat de la xarxa d’abastament d’aigua potable per part d’altres operadors*”¹⁵³ Si es vol portar endavant dita opció, a part de

¹⁵⁰ (Gonzalez de Olano dins de Navarro Caballero (Capítulo X: Consideraciones en relación con los distintos modelos de gestión del ciclo integral del agua de uso urbano), 2016, p. 283)

¹⁵¹ (Mestre Delgado, *et al.*, 2012, p. 208)

¹⁵² (Comissió Jurídica Assessora, 2017, p.7)

¹⁵³ *Ibid.*, [citant informe de l’ACCO], p. 16.

l'article 86.2 de la LRBRL, s'haurà de tenir en compte l'article 97.2 del Reial Decret Legislatiu 781/1986, de 18 d'abril, pel qual s'aprova el Text Refós de les disposicions legals vigents en matèria de Règim Local, i el paper de la Comissió Jurídica Assessora, habilitada per fer el corresponent anàlisi jurídic a l'article 8.3.k) de la Llei reguladora 5/2005, de 2 de maig, de la Comissió Jurídica Assessora.

2. Voluntat política de l'equip de govern d'un ajuntament donat que la competència és pròpia.

Aquesta voluntat política es pot veure a priori influïda per l'ACA o el mateix Consell Comarcal, però no serà fins que s'accepti per part de l'òrgan de govern que es podrà dur endavant. Si el Consell Comarcal preveu la creació d'una empresa pública perquè hi ha uns quants municipis de la comarca que poden entrar dins el servei, s'haurà d'anticipar amb anterioritat quina serà la forma de gestió més adient en aquell context geogràfic concret i la justificació de l'elecció, com estableix el ROAS. Si no, s'haurà de fer a posteriori, un cop aprovat el conveni, tot i que no és recomanable per un tema d'eficiència administrativa. Prèviament hi haurà d'haver en el corresponent ajuntament un acord del ple que doni inici a l'acord de municipalització per majoria absoluta.

3. Redacció d'una memòria justificativa que haurà d'analitzar (50.1 LRJSP i 27.1 LRBRL):
 - La seva necessitat i oportunitat.
 - L'impacte econòmic de la delegació que sempre haurà de suposar una despesa menor a la que es produïa amb anterioritat.
 - El caràcter no contractual de l'activitat.
 - La competència per a la delegació.
4. Redacció del conveni, estipulant (segons l'article 27.1 de la LRBRL) :
 - Subjectes presents a la celebració del conveni.
 - Competències i justificació jurídica de les mateixes.
 - Objecte i facultats expresses que es deriven de les competències: en aquest cas, seran totes si es vol una gestió pública de l'aigua, però recordem que la titularitat sempre pertanyerà a l'ajuntament.
 - La durada, que no serà inferior a 5 anys.
 - El control de l'eficiència que es reserva a l'administració que delega.
 - Mitjans personals, materials i econòmics que s'assignin sense que suposi una major despesa econòmica.
5. Aprovació del conveni a l'ajuntament delegant per majoria absoluta.

6. Acceptació de la delegació per majoria absoluta per part del Consell Comarcal.
7. Tràmit d'audiència als possibles afectats reconegut a l'article 105.3.c de la CE i a l'article 82.1 de la LPACAP 39/2015.
8. Publicació definitiva de la delegació al DOGC. S'haurà d'estar al cas del contingut específic de cada RPACC.

6. Conclusions

La llei està dotada dels mecanismes suficients perquè la gestió de l'aigua pugui ser directa, de qualitat i eficient. En aquest treball s'ha contextualitzat quina és la realitat social i política d'avui i quins són els factors econòmics de rellevància. L'establiment d'una delegació competencial per part dels ajuntaments als consells comarcals de Catalunya pot ajudar a millorar l'autonomia municipal de molts ajuntaments (sobretot aquells petits i mitjans), pot millorar l'eficiència del servei de l'aigua i pot ajudar a desmantellar l'oligopoli existent al país, millorant l'oferta que es fa a la ciutadania i fragmentant el poder que hi ha darrere la gestió.

La gestió directa assegura aquest resultat, donat que sempre es requerirà que, a través de la prestació, el servei sigui més eficient i menys costós, pels principis d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera esmentats amb recurrència al llarg del treball. El consell comarcal es pot articular com una via que aconsegueixi aquest propòsit tenint en compte el principi de la instància territorial més idònia.

Pel que fa als objectius inicialment perseguits i el seu anàlisi posterior a la redacció del treball, s'ha constatat que els consells comarcals, prèvia delegació competencial dels ajuntaments (mitjançant la figura del conveni previst entre els articles 47 i 53 de la LRJSP), poden dur a terme la gestió integral de l'aigua de forma directa, sempre i quan aquests últims no en cedeixin la titularitat, i sempre que es compleixin els principis d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera.

El segon objectiu era determinar si la gestió proposada podia millorar l'eficiència del servei de la gestió del cicle integral de l'aigua des d'una perspectiva econòmica i administrativa, i en conseqüència, revertir una millora del servei. Donada la complexitat de l'objectiu, en desglossem els temes:

1. Que pot millorar l'eficiència del servei de la gestió del cicle integral de l'aigua des d'una perspectiva econòmica, es pot veure en el fet que per a possibilitar la delegació competencial hi haurà d'haver una memòria econòmica que justifiqui un menor cost per a les administracions. Així mateix, si la gestió és integrada, s'aconsegueix que el mateix personal administratiu pugui gestionar les diverses prestacions i s'englobi tot sota el mateix paraigües.
2. Que pot millorar l'eficiència administrativa, es pot entendre des del moment en que es centralitza en el Consell Comarcal corresponent la feina. Això pot sistematitzar les diverses operacions, tot i que no s'ha pogut demostrar que sempre serà més eficient administrativament aquesta gestió donat que dependrà de factors exògens a la legislació. Això és, el personal administratiu o laboral de l'administració i l'equip que hi hagi a darrere es concep com a essencial per a la tasca i l'eficiència, en aquests casos, dependrà també, en part, de les persones.

Pel que donem els objectius plantejats per contestats, tot i que, fruit del present treball, s'han generat altres qüestions. La societat d'avui, com els juristes, han de començar a entendre els mecanismes legals des d'una perspectiva *ecosistèmica i natural*¹⁵⁴, és a dir, aquella que té una relació immediata amb l'entorn. I fer-ho, suposa adoptar una altra mirada envers la llei. No només aquella que serveix els interessos immediats, sinó aquella que ha de servir per anar més enllà: per construir jurídicament mecanismes que ens permetin fer front a la crisi climàtica i global, si és que el legislador no actua, com de fet, no està fent amb la suficient força. Així, el dret, esdevé necessari per avançar des del carrer, i precisament un altre repte suposa fer-lo arribar al ciutadà de peu perquè l'entengui. Perquè, de què ens serveix una oligarquia de persones enteses en el món del dret, si després, la societat, a qui va dirigida aquesta construcció, en desconeix la meitat? Aquesta tasca, com la de fer construccions que vagin més allà del que sembla legal a primera vista, correspon al jurista. El repte ecològic que tenim a davant és immens. El relator a l'ONU de l'aigua, Pedro Arrojo, esmentava que "*Desgraciadament haurem de patir més per convenç-nos millor*"¹⁵⁵ Possiblement serà així, en una societat que està desvinculada dels temes públics i socials fins que no els pateix en la seva pell. És bastant segur que això vingui derivat de la nostra condició humana i antropològica. Ara, és l'hora d'actuar decididament en aquesta matèria, conscienciant i educant a la població de l'estat de la

¹⁵⁴ *Ut supra*, p.11.

¹⁵⁵ (Arrojo, 2023, minut 14:59)

qüestió. L'anàlisi efectuat en el treball pretén ser una possible solució. No és ni la millor ni la única possible, segurament. Però aborda transversalment la gestió d'un recurs del que cada cop serem més conscients.

7. Bibliografía

Articles acadèmics

- Fanlo Loras, A. (2018). *Comentarios a la constitución española. Artículo 148.1.10.^a / Artículo 149.1.22.^a*. Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado, Madrid, pp. 1180-1184; 1405-1412. https://www.boe.es/biblioteca_juridica/abrir_pdf.php?id=PUB-PB-2018-94_2
- Franco Jiménez, T., & Zafra Víctor, M. (2022). La controvertida interpretación y aplicación del artículo 26.2 de la Ley de Bases de Régimen Local. *Revista de Estudios de La Administración Local y Autonómica*, 139–154. <https://doi.org/10.24965/reala.i17.11058>
- García, J. J. A. (2019). La gestión del agua en distintas civilizaciones: de Grecia a la actualidad. *Energía & Minas: Revista Profesional, Técnica y Cultural de los Ingenieros Técnicos de Minas*, 15, 60–75. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7401435>
- Lara García, Á., & Del Moral Ituarte, L. (2020). El derecho humano al agua en España en el contexto europeo (2010-2020). Implicaciones para las políticas y los modelos de gestión del ciclo urbano. *Relaciones Internacionales UAM*, 45, 305–326. <https://doi.org/10.15366/relacionesinternacionales2020.45.014>
- Matés-Barco, J. M. (2017). El servicio público de abastecimiento de agua en España (siglos XIX y XX): El proceso de acumulación de competencias de los ayuntamientos. *Revista Brasileira de História & Ciências Sociais*, 9(18), 36–57. <https://doi.org/10.14295/rbhcs.v9i18.448>
- Palomar Olmedo, A. (2022). Municipalización en régimen de monopolio del agua potable. La STS de 12 de enero de 2022. *Diario La Ley*, 10022, 2. https://diariolaley.laleynext.es/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAAAAEA C1PQY7CMAx8DTmiUopWe_Cl9IgQgmrvbmK1kUICttOlv99swdLIY2k8Yz8z8dL TS2F3OBhZYorLHXrOZBQHgWrzZXcFtUGrGUOXLKzcz9TjAJVJ7IjbpTBNiuFK AnXVGJnS7xlnP6L6FFvkt6l3Drq-KrVvvut9Y2ZiKQL48SNFJTP5cToV6FsvhGynC44EJy-KxT4HRZdki_J4mYADhWNytP5AzIkvxHev_6af7TarloRB422djQ2ld6h0xEDRfW7 7Ayj9dmMLAQAAWKE
- Pascual, G. D. (2015). Economía colaborativa y Administración local. *Anuario del Gobierno Local*, 1, p. 40. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6325705>

- Perdigó Solà, J. (2019). La municipalización del servicio de abastecimiento de agua en la actualidad. *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, N°. 81, pp. 12–21.
- Ricart Casadevall, S. (2013) «ALDOMÀ, Ignasi. La Batalla Per l'aigua. Una Proposta Per Superar Els Desconcerts hídrics I Garantir La Gestió Integral Del Seu Cicle a Catalunya. Lleida: Pagès, 2012.». *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, Vol. 59, Núm. 3, 1, p. 559-563, <https://raco.cat/index.php/DocumentsAnalisi/article/view/291437>.
- Sánchez Zorrilla, M. (2011). La metodología en la investigación jurídica: características peculiares y pautas generales para investigar en el derecho. *Revista Telemática de Filosofía del Derecho*, n° 14, 317–358. <http://www.rtd.es/numero14/11-14.pdf>
- Solé, J. P. (2016). Remunicipalización y privatización de los servicios públicos y derecho a una buena administración. Análisis teórico y jurisprudencial del rescate de concesiones. *Cuadernos de derecho local*, 40, p. 101. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5519990>

Articles periodístics

- Aznar, L. (2021). El mapa de la guerra judicial per l'aigua pública. *Crític*. <https://www.elcritic.cat/investigacio/el-mapa-de-la-guerra-de-aigua-91581>
- Equip de redacció. (2021, marzo 30). El TSJC declara extinguida la concessió del servei de aigua en Terrassa con Mina. *El Periódico*. <https://www.elperiodico.com/es/terrassa/20210330/tsjc-declara-extinguida-concesion-servicio-11626201>
- Equip de redacció. (2023b, gener 31). Batalla per la gestió de l'aigua: 3 de cada 4 llars paga el rebut a empreses privades. *Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA*. <https://www.ccma.cat/324/batalla-per-la-gestio-de-laigua-3-de-cada-4-llars-paga-el-rebut-a-empreses-privades/noticia/3209861/>
- Ramos, C. (2023, abril 7). Catalunya perd un de cada quatre litres d'aigua potable pel mal estat de les canonades. *Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA*. <https://www.ccma.cat/324/catalunya-perd-un-de-cada-quatre-litres-daigua-potable-pel-mal-estat-de-les-canonades/noticia/3222447/>

Llibres

- Coromines, J. (1983). *Diccionari Etimològic Manual de la Llengua Catalana, Volum I* (4^a). Curial Edicions Catalanes.

- Benito López, M. Á., *et al.* (2015). *Agua y derecho. Retos para el siglo XXI*. Thomson Reuters - Aranzadi.
- de Tocqueville, A. (2011). *La democràcia a Amèrica*. Riurau Editors.
- Greco, R. (2022). *The human right to water and international economic law the human right to water and international economic law*. Routledge.
- Huelín Martínez de Velasco, J., & Berberoff Ayuda, D. (2013). *Agua: legislación y justicia: regulación comunitaria y jurisprudencia en el derecho de aguas*. Fundación Agbar.
- Lluch, E., & Nel·lo, O. (1983). *La Gènesi de la divisió territorial de Catalunya : edició de documents de l'arxiu de la ponència : (1931-1936)*. Diputació de Barcelona. P. XI-XII; p.178.
- Mestre Delgado, J. F., Irujo, A. E., Compaired, I. J., & Bernal, C. M. (2012). *Agua y Ciudades*. Editorial Civitas.
- Navarro Caballero, T. M., *et al.* (2016). *Desafíos del derecho de aguas: variables jurídicas, económicas, ambientales y de derecho comparado*. Thomson Reuters Aranzadi.
- Pliny the Elder. (1855). *The natural history, Book XXXI*. Taylor & Francis.
<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:abo:phi,0978,001:31>
- Sanjuán, M. (2005). *Gestió local de l'aigua*. Fundació Carles Pi i Sunyer.

Informes

- Autoritat Catalana de la Competència. (2022). *Anàlisi de competència en el subministrament d'aigua a l'àmbit urbà*.
http://acco.gencat.cat/web/.content/80_acco/documents/arxiu/actuacions/20220426_estudi_subministrament_aigua_cat.pdf
- Comptes anuals i informe de gestió corresponents a l'exercici 2021*. (2022). Aiguesdebarcelona.cat.
https://aiguesdebarcelona.cat/documents/42802/2040706/CCAA_2021_AB_formuladas_y_aprobadas.pdf/
- Medina, L., Quintanilla, F., Mariné, J., & Rovira, P. (2019). *Anuari polític de Catalunya 2018*.
<https://www.icps.cat/archivos/APC/anuari2018.pdf?noga=1>
- World Bank. (2004). *Water resources sector strategy: strategic directions for World Bank engagement*. World Bank, p.5. <https://doi.org/10.1596/0-8213-5697-6>

Fonts de Dret

1. Resolució de NNUU

A/RES/64/292 Resolució aprovada per la Assemblea General el 28 de juliol de 2010. El dret humà a l'aigua i al sanejament, (2010). <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/479/38/PDF/N0947938.pdf?OpenElement>

2. Directives de la UE

Directiva (UE) 2020/2184 del Parlament Europeu i del Consell de 16 de desembre de 2020 relativa a la qualitat de les aigües destinades al consum humà (versió refundida), 435 DO L 1/62 (2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:32020L2184>

Directiva 2000/60/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'octubre de 2000, per la qual es estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües, 327 DO L 1/73. Recuperat el 19 d'abril de 2023, de <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj?locale=es>

Directiva 91/271/CEE del Consell, de 21 de maig de 1991, sobre el tractament de les aigües residuals urbanes, 135 DO L 40/52 (1991). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=celex:31991L0271>

Directiva 91/676/CEE del Consell, de 12 de desembre de 1991, relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats emprats en l'agricultura, 375 DO L 1/8 (1991). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/es/ALL/?uri=CELEX:31991L0676>

3. Legislació espanyola i catalana

Constitució Espanyola, 1978–31229 BOE-A. Recuperat el 19 d'abril de 2023, de <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1978-31229>

DECRET 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals, 2066 DOGC (1995) <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/1995/06/13/179>

DECRET 336/1988, de 17 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament del patrimoni dels ens locals, 1076 DOGC (1988). <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=54809>

DECRET LEGISLATIU 3/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya, 4015 DOGC (2003).

<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=312716&validity=1965564&traceability=02&language=ca>

DECRET LEGISLATIU 4/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'organització comarcal de Catalunya, 4013 DOGC (2003).
<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=315198&validity=1727828&traceability=02&language=ca>

DECRET LLEI 1/2023, de 28 de febrer, pel qual s'estableixen mesures extraordinàries i urgents per fer front a la situació de sequera excepcional en l'àmbit del districte de conca fluvial de Catalunya, 23059144-2023 CVE-DOGC-A 9 (2023).
<https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=953578>

LLEI 1/2019, del 15 de febrer, de supressió del Consell Comarcal del Barcelonès, DOGC núm. 7813 <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=841859>

LLEI 5/2005, de 2 de maig, de la Comissió Jurídica Assessora, DOGC núm. 4379, (2005) <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/1/2005/05/02/5>

Ley 19/2013, de 9 de diciembre, de transparencia, acceso a la información pública y buen gobierno, 2013-12887 BOE-A (2013). <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2013-12887>

Ley 27/2013, de 27 de diciembre, de racionalización y sostenibilidad de la Administración Local, 2013-13756 BOE-A (2013). https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2013-13756

Ley 33/2003, de 3 de noviembre, del Patrimonio de las Administraciones Públicas, 2003-20254 BOE-A (2003). <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-20254>

Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas, 2015-10565 BOE-A (2015) <https://www.boe.es/buscar/pdf/2015/BOE-A-2015-10565-consolidado.pdf>

Ley 40/2015, de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público, 2015-10566 BOE-A (2015). <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-10566>

Ley 62/2003, de 30 de diciembre, de medidas fiscales, administrativas y del orden social, 2003-23936 BOE-A. Recuperado el 19 de abril de 2023, de <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-23936>

Ley 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases del Régimen Local, 1985-5392 BOE-A (1985). <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1985-5392>

Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de Contratos del Sector Público, por la que se transponen al ordenamiento jurídico español las Directivas del Parlamento Europeo y del Consejo

2014/23/UE y 2014/24/UE, de 26 de febrero de 2014, 2017–12902 BOE-A (2017).

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2017-12902>

Real Decreto Legislativo 1/2001, de 20 de julio, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Aguas, 2001–14276 BOE-A (2001).

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2001-14276>

Real Decreto Legislativo 781/1986, de 18 de abril, por el que se aprueba el texto refundido de las disposiciones legales vigentes en materia de Régimen Local, 1986-9865 BOE-A (1986) <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1986-9865>

4. Programa d'actuació comarcal

Consell Comarcal d'Osona. (2016). *Programa d'Actuació Comarcal 2015-2019*.

https://ccosona.cat/images/PAC16_20_OK.pdf

Consell Comarcal d'Osona. (2021). *Reglament del Programa d'Actuació Comarcal d'Osona*

https://www.ccosona.cat/images/Document_PAC_mandat_20202023.pdf

5. Dictàmens

Comissió Jurídica Assessora. (2017). *DICTAMEN 232/2017, de 7 de setembre. Establiment en règim de monopoli del servei d'abastament domiciliari d'aigua potable al municipi de Vidreres*. <https://portaljuridic.gencat.cat/pjcdic/es-ct/cja/dic/2017/09/07/232>

Comissió Jurídica Assessora. (2022). *DICTAMEN 40/2022, de 10 de febrer. Proposta d'acord d'aprovació de l'expedient d'implantació i establiment en règim de monopoli del servei d'abastament domiciliari d'aigua potable del terme municipal de Maçanet de la Selva, amb exclusió del polígon Puigtió*. <https://portaljuridic.gencat.cat/pjcdic/es-ct/cja/dic/2022/02/10/40>

Consejo de Estado. (2003). *Dictamen 2918/2003: Expediente de rescate de concesión otorgada a Hidroeléctrica Española, S.A. en el Puerto de Cartagena (Bahía de Escombreras)*.

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=CE-D-2003-2918>

6. Sentències

STC 111/2016, de 9 de junio de 2016. BOE-A-2016-6839 (2016)

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2016-6839>

STC 227/1988, de 29 de noviembre, ECLI:ES:TC:1988:227 (1988).

<http://hj.tribunalconstitucional.es/es-ES/Resolucion/Show/1168>

STS 2609/2022, de 29 de junio, ECLI:ES:TS:2022:2609 10 (2022).
<https://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/37295b4079c02001a0a8778d75e36f0d/20220711>

STS 57/2022, de 12 de enero, ECLI:ES:TS:2022:57 (2022).
<https://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/afe753fb532ee136/20220128>

Pàgines web

Aigües d'Osona. (2022). *Història*. Aigüesosona.cat.
<https://aigüesosona.cat/empresa/corporatiu/historia>

Comparador de programes - Eleccions 14-F. (2021). Ara.cat.
<https://eleccions.ara.cat/parlament-14f/programes>

Equip de redacció. (2023). *Pedro Arrojo, relator de l'ONU sobre l'aigua: "Per crear riquesa, enverinem pobles sencers"*. AMAP. Recuperat el 4 d'abril de 2023, de
<https://amap.cat/ca/pedro-arrojo-relator-de-lonu-sobre-laigua-per-crear-riquesa-enverinem-pobles-sencers/>

Estat de les reserves d'aigua als embassaments. (s/d). El portal de la sequera. Recuperat el 3 d'abril de 2023, de
<https://sequera.gencat.cat/ca/estat-actual/estat-de-les-reserves-daigua-als-embassaments/>

Institut d'Estadística de Catalunya. (s/d). *Nombre de municipis i població. Comarques i Aran.* Idescat.cat. Recuperat el 4 d'abril de 2023, de
<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15902>

Institut d'Estadística de Catalunya. (s/d). *Població i municipis. Per trams de població.* Idescat.cat. Recuperat el 10 d'abril de 2023, de
<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15966>

Onaigua en xifres. (2022). Onaigua. <https://onaigua.cat/nosaltres/onaigua-en-xifres/>

Onaigua. (2022, marzo 22). *La nostra breu història.* Onaigua; Onaigua.
<https://onaigua.cat/nosaltres/la-nostra-breu-historia/>

Projecte Catalunya 2020 - Observatori de Govern Local - Fundació Carles Pi i Sunyer. (2020). Pisunyer.org. Recuperat el 10 d'abril de 2023, de
<https://pisunyer.org/observatori-de-govern-local/projectes/catalunya/2020>

Sr. Pedro Arrojo Agudo, Relator Especial sobre los derechos humanos al agua potable y al saneamiento. (s/d). OHCHR. Recuperat el 10 d'abril de 2023 de
<https://www.ohchr.org/es/special-procedures/sr-water-and-sanitation/mr-pedro-arrojo-agudo-special-rapporteur-human-rights-safe-drinking-water-and-sanitation>

United Nations. (s/d). *Agua* | Naciones Unidas. un.org. Recuperat el 3 d'abril de 2023, de <https://www.un.org/es/global-issues/water>

Programes de partits electorals

Candidatura d'Unitat Popular. (2021). *Un nou cicle per guanyar. Programa polític febrer 2021*. Rtve.es.

https://www.rtve.es/contenidos/documentos/elecciones_catalanas_2021/programa_electoral_cup.pdf

En Comú Podem. (2021). *El canvi que Catalunya mereix. Programa Eleccions al Parlament de Catalunya 2021*. Encomupodem.cat.

https://encomupodem.cat/content/uploads/2021/01/programa_eep_v1_1_30_01_2021.pdf

Esquerra Republicana de Catalunya. (2021). *Programa electoral. Eleccions al Parlament de Catalunya 2021*. https://static.esquerra.cat/arxius/programes/c2021_programa.pdf

Junts per Catalunya. (2021). *Programa electoral. Eleccions al Parlament de Catalunya*. <https://junts.cat/wp-content/uploads/2021/02/PROGRAMA-ELECTORAL-JUNTS.pdf>

Partit Socialista de Catalunya. (2021). *Fem-ho. Programa electoral. Eleccions al Parlament de Catalunya 14 de febrer del 2021*. https://www.socialistes.cat/wp-content/uploads/2022/03/PROGRAMA_ELECTORAL_CATALA_2021.pdf

VOX. (2021). *10 mesures para Catalunya*. https://www.rtve.es/contenidos/documentos/elecciones_catalanas_2021/programa_electoral_vox_10_medidas.pdf

Entrevistes¹⁵⁶

Arrojo, P. (2023, març 25). *Arrojo: "Falta compromís dels estats per garantir el dret a l'aigua"* (L. Heredia) [Entrevista]. Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA. <https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/programa/pedro-arrojo-relator-especial-de-lonu-sobre-drets-humans-al-aigua-potable-i-el-sanejament/video/6211190/>

García, M. (2017, gener 15). *30 minuts - La batalla per l'aigua* (E. Sanjuán) [Entrevista]. Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA. <https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/30-minuts/la-batalla-per-laigua/video/5643169/>

¹⁵⁶ Les tres últimes del mateix documental.

Gaya, J. (2017, gener 15). *30 minuts - La batalla per l'aigua* (E. Sanjuán) [Entrevista].
Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA.
<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/30-minuts/la-batalla-per-laigua/video/5643169/>

Schneier, G. (2017, gener 15). *30 minuts - La batalla per l'aigua* (E. Sanjuán) [Entrevista].
Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA.
<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/30-minuts/la-batalla-per-laigua/video/5643169/>

Conferència

Milgrom, P. (2022). *Lecture by Nobel prize laureate Paul Milgrom*.
<https://youtu.be/FNxYsE9JMgQ>